ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1996 йил
20 сентябрь
ЖУМА
№ 72 (5.744)
сотувда эркин нархда

МУАССИСЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ

ИСЛОҲОТЛАР ХАЛҚ МАНФААТИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

НАМАНГАН, 18 сентябрь. УзА махсус мухбири Аҳмад ХЎЖА хабар қилади.

Президент Ислом Каримов кеча ўзининг Фарғона водийси бўйлаб сафарини давом эттириб, Андижон вилояти Олтинкўл туманидаги «Намуна» жамоа хўжалиги пахта далаларида бўлди. Хўжаликнинг Асалхон Расулова ва Сиёсатхон Абдуллаева бошлиқ бригадаларида плёнка остига ва очиқ майдонларга экилган ғўзаларни кўздан кечирди. Пахтачиликдаги янги усулнинг афзалликлари ва ҳал этилиши лозим бўлган жиҳатлари хусусида деҳқонлар билан батафсил суҳбатлашди. Шунингдек, Шаҳрихон тумани Тошмуҳаммад Саримсоқов номидаги жамоа хўжалигига борди. Шу тумандаги «Олтин водий» жамоа хўжалиги дончилик бригадаси бошлиғи, «Ўзбекистон Қаҳрамони» Содиқжон Абдурасулов билан Андижонда ғалла уруғчилиги мактабини яратиш борасида фикрлашди. Андижон шаҳридаги «Наврўз» стадионини бориб кўрди. Футбол майдонини замонавий талаблар даражасида таъмирлаш юзасидан тавсиялар берди.

Ислом Каримовнинг Наманган вилоятига сафари эса Норин туманидан бошланди. Президент Норинкапа қишлоғидаги хўжалик моллари магазинини кўздан кечирар экан, бу ердаги савдо хизмати паст даражада экани, товарлар ассортименти камлигига эътиборни қаратди. Қишлоқ аҳли турмуш даражасини яхшилаш, бу борада амалга оширилиши лозим бўлган ишлар хусусида суҳбатлашди. Мутасадди раҳбарларга аниқ топшириқлар берди.

Мамлакатимиз раҳбари Учқўрғон туманидаги «Яшиқобод» ҳамда «Кучкорота» жамоа хўжаликларида пахтачиликни ривожлантириш, аҳоли маданий-маиший шароитини яхшилаш, одамларни иш билан банд этиш муаммолари қандай ҳал этилаётгани билан қизиқди.

Президент эллик гектар майдонни эгаллаган Наманган — Учқўрғон сув тиндириш иншоотини бориб кўрди. Бу иншоот Наманган шаҳри, Уйчи, Чортоқ, Тўрақўрғон, Наманган туманлари аҳолисини тоза ичимлик сув билан таъминлашни яхшилашга хизмат қилади.

Ислом Каримов Наманган шаҳридаги «Аснам текстил» ўзбек-турк қўшма корхонаси фаолияти билан танишди, мазкур ип-йигирув фабрикасининг раҳбар ва муҳандислари билан суҳбатлашди. «Авон» қўшма корхонасида тайёрланган велосипедларни кўздан кечирди.

Мингбулоқ нефть кони иқтисодий мустақиллигимизни таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Ислом Каримов бу ерда пармалаш ишлари қандай бораётгани билан танишди. Ишни Ўзбекистоннинг бугунги эҳтиёжи ва келажак истиқболларини кўзда тутувчи аниқ дастурлар асосида ташкил этиш зарурлигини таъкидлади.

Наманган шаҳридаги «Дўстлик» теннис мажмуини шу соҳа мутахассислари маслаҳатлари асосида янада такомиллаштириш зарурлигига эътиборни қаратди.

Президент Ислом Каримовнинг Андижон ва Наманган вилоятларига сафари давомида мамлакатимизда амалга оширилаётган барча ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар инсон учун, халқимизга муносиб турмуш шароити яратиб бериш учун ўтказилаётганини қайта-қайта таъкидланди. Мулоқотлар чоғида бу йўлни халқимиз қизғин қўллаб қувватлаётгани намоён бўлди.

Ислом Каримовнинг Наманган вилоятига сафари чоғида унга республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Наманган вилояти ҳокими Б. Рапиғалиев ҳамроҳлик қилди.

Шу куни Президент Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди. Давлатимиз раҳбарини республика Бош вазири У. Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

СУРАТДА: Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Наманган вилоятига сафари пайти.

ЎзА олган сурат.

ХИРМОНГА БАРАКА

РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1996 ЙИЛ 19 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Вилоятлар	Бир кунда	Мавсум бошидан буён
Сурхондарё	2,19	35,53
Бухоро	3,24	27,02
Навоий	2,76	25,49
Андижон	4,66	25,21
Хоразм	3,32	25,06
Самарқанд	2,90	23,51
Фарғона	3,05	21,53
Қашқадарё	2,20	18,05
Қорақалпоғистон Республикаси	1,24	13,04
Наманган	2,60	11,58
Тошкент	1,26	5,76
Жиззах	0,89	4,00
Сирдарё	0,64	2,44
Республика бўйича	2,41	18,70
1995 йилда	2,63	33,21

ЖУМЛАДАН ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА

(тонна ҳисобида)

Вилоятлар	Бир кунда	Мавсум бошидан буён
Сурхондарё	780	8680
Қашқадарё	165	615
Наманган	-	-
Республика бўйича	945	9295
1995 йилда	1178	15496

ДАЛАЛАРДА ҲОСИЛ МЎЛ

УНИ ТЕЗДА ЙИҒИШТИРИБ ОЛАЙЛИК

Деҳқончиликда йилдан-йилнинг фарқи бор, дейишади кексалар. Бу миришкор учун ҳам синов, ҳам мактабдир. Унинг касбига меҳри, иродасини имтиҳондан ўтказади, шароитга қараб иш юритишга ўргатади. Ҳосилни тезроқ етилтириб саранжомлаб олишга ундайди.

Мавзуни шундан бошлаганимиз боиси, бу йилги баҳорги об-ҳавонинг олдинги йилларга нисбатан салқинроқ келгани пахтачиликда оз бўлса-да, таъсирини кўрсатди. Ер вақтида етилмади, ундаги намликнинг меъёрдан ортиқ бўлиши экиш ишларини кечиктирди. Натижада ғўза парвариши бирмунча ортга чўзилди.

Мамлакатимиз заршунослари вазиятни эътиборга олиб, тўпланган бой тажрибаларни амалда қўллаб фидокорона меҳнат қилдилар. Керагида бир-бирларидан ёрдам ва маслаҳатларини аямадилар. Шуларнинг эвазига этаги кўз илғамас пахтазорларда мўл ҳосил унди. Энди ҳамма гап бободеҳқоннинг маржон-маржон оққан пешона терлари меваси — дуримизни тўплаб олишимизда қолган.

Ҳа, бугун ҳамма пахтакор. Ҳар ким қўлидан келганича юксак хирмонимиз юксалишида ўз ҳиссасини қўшмоғи лозим. Ҳозир йиғим-терим мавсумининг энг қизиган палласи. Оппоқ зар «сочилган» далаларда меҳнат баҳси авжида. Республикамизнинг турли бурчакларидан таҳририятимизга кунига хушхабарлар юборилмоқда. Довон ошган жамоалар сафи соат сайин кенгаймоқда.

Кўзланган марра сари дадил одимлаётган сурхондарёлик пахтакорлар ғайратини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мавсумга улар пухта ҳозирлик кўрганликларини кунлик маълумотлардан ҳам билиш мумкин. Вилоят миришкорлари бугунгача йиллик режанинг салкам қирқ фоизи миқдорида пахта тайёрлашди. Мавсумда карвонбошилик қилаётган Денов ва Олтинсой туманлари заршуносларининг жонбозлиги кўпга ибрат бўлаяпти. Астойдил ҳаракатлари натижасида қисқа фурсатда ярим довонга етдилар. Бундай илғор туманлар бошқа вилоятларда ҳам оз эмас.

Карвонбошилар қаторидан ўрин олган Бухоро, Навоий, Хоразм ва Самарқанд вилоятлари заршунослари ҳам ғайрат-шижоатдалар. Ғанимат кунларнинг ҳар биридан оқилона фойдаланиб, хирмонга барака киритишаяпти.

Шуни мамнуният билан такрорлаш керак, Андижоннинг фидойи, уста деҳқонларининг довруғини ҳатто юртимиздан ташқарида ҳам билишади. Улар йилдан-йил катта муваффақиятларга эришиб номларини шон-шуҳратга буркашаяпти. Ҳеч шубҳа йўқки, азаматлар бу йил ҳам биринчилар қаторида режани ўринлатадилар. Вилоятда бир кунда йиллик режанинг тўрт ярим фоиздан ошириб оқ олтин топширилаётгани шундан далолатдир.

Дарҳақиқат, қаерда йиғим-терим уюшқоқлик билан ташкил этилган бўлса, иш унуми пасаймайди. Теримчи вақтида иш ҳақини олса, яхши меҳнат қилиб, кўнгилдагидек дам олишига шароит яратилса, рўзғоридан кўнгли тўқ бўлса, даладан қолмайди. Бири икки бўлишига интилади.

Кўрсатилаётган ғамхўрликлар туфайли Фарғона, Қашқадарё, Наманган вилоятларида ҳам жўшқин меҳнат тобора авжига чиқмоқда. Ўтган йиллардаги хатолар ва танқидлардан тўғри хулоса чиқарган Қорақалпоғистон Республикаси деҳқонлари бу йил хайрли ўзгариш ясашга интилишмоқда.

Бироқ Тошкент, Жиззах ва Сирдарё вилоятларида терим суръати ҳозирча кўнгилдагидек эмас. Кўпгина хўжаликларда ҳанузгача йиғим-теримга ёппасига киришилмаган. Бугунданоқ ҳаракатни тезлатмасак мавсум совуқ кунларгача чўзилади. Ортиқча сарф-харажатлар, оворагарчиликлар оқибатида ҳосил таннархининг қимматлашишига олиб келади.

Шу ўринда бир нарсани эслатиш жоиз, бултур республика бўйича пахта тайёрлаш амалдаги йилнинг шу кунига нисбатан 14 фоиз олдинда эди. Кунига икки ярим фоиздан зиёд ҳом ашё топширилаётган эди. Унутмайлик пахтамизнинг асосий қисми ҳали далаларда. Отни қамчиламаган армонда қолур.

Республика об-ҳавони кузатиш маркази мутахассисларининг маълумот беришича, октябрь ойининг биринчи ўн кунлигида ҳарорат ноль даражагача тушиши кутилаяпти. Мавсумнинг кеч кузгача давом этишига йўл қўймаслик шу кунлардаги ғайратимизга боғлиқ.

Далаларда ҳосил яхши етилган. Уни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олайлик. Мустақил давлатимиз иқтисоди мустаҳкамланса ҳаётимиз фаровон бўлур.

Деҳқончилик бўлими.

УЧ КУННИНГ МУҲИМ БИР ҲАҚИҚАТИ

Воқеадан хабардор кўпчилик сарлавҳадан гап нима ҳақида кетаётганини пайқаб олиши қийин эмас. Шундай бўлса-да, яна бир бор эслатмоқчимиз: мамлакатимиз пойтахти Тошкентда 11-13 сентябрь кунлари Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХҲТ)нинг «Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий муассасалар» мавзуидаги халқаро кенгаш-семинари бўлиб ўтди. Унда Америка, Европа ва Марказий Осиёдаги ўндан ортиқ мамлакатлар делегациялари, БМТ, ЕХҲТ, Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки ҳамда «Ҳюмен райтс вотч», «Эмнисти интернейшнл» каби давлатга қарашли бўлмаган ва жамоат ташкилотлари вакиллари, хорижий ҳамда маҳаллий журналистлар иштирок этишди. Анжуман ЕХҲТнинг демократик муассасалар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси ҳамда Ўзбекистон ҳукумати ташаббуси билан ўтказилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўзбекистон 1992 йил январь ойида ЕХҲТга аъзо бўлганидан буён мазкур нуфузли ташкилот билан яқин ҳамкорлик қилиб келмоқда. Шу пайтгача Тошкентда ЕХҲТнинг бир қанча анжуманлари ўтказилди. Бир йил муқаддам Будапештда бўлиб ўтган йиғилишда мамлакатимиз делегацияси қатнашиб, барқарорлик ва тинчликка қаратилган бир қанча муаммоларни кўтариб чиқди.

Бинобарин, мазкур кенгаш-семинарни Ўзбекистонда ўтказилишининг ҳам ўз сабаблари бор. Негаки, мамлакатимиз 1993 йилда инсон ҳуқуқлари бўйича жаҳон конференциясида тасдиқланган тамойилларга содиқ эканлигини намойиш этиб келмоқда. Шу билан бирга, Ўзбекистонда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинлигини ҳимоя қилишга қаратилган қонуний асослар ҳамда ҳуқуқий муассасалар яратилган. Мустақиллигимизнинг дастлабки беш йилидаёқ фуқароларнинг у ёки бу ҳуқуқларини акс эттирувчи 300 дан кўпроқ Қонун ва Олий Мажлиснинг Қонунга тенглаштирилган қарорлари қабул қилинганлиги бунинг ёрқин исботидир.

Президентимизнинг кенгаш-семинар иштирокчиларига қилган мурожаатида қайд этилганидек, Ўзбекистон ўз мустақиллиги ва суверенитетига қатъий амал қилган ҳолда, халқаро ҳамжамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида халқаро алоқаларни фаол ривожлантирмоқда ҳамда улкан интеграциялашув жараёнига дадиллик билан кириб бормоқда.

Бунда Ўзбекистоннинг ҳуқуқий-демократик давлат барпо этиш, бозор муносабатларига ўтишнинг беш тамойилига асосланган ўзига хос ва ўзига мос эволюцион йўли ижобий роль ўйнамоқда.

Иштирокчиларнинг эътирофларича, анжуман Президентнинг Олий Мажлис сессиясида баён қилинган, ижтимоий-сиёсий ҳаётни демократиялашга қаратилган дастурини амалга ошириш юзасидан жиддий қадам бўлди.

Шу маънода Белгия Халқаро муносабатлар қироллик институти профессори Р. Якимчук билдирган фикрлар эътиборга лойиқдир:

«Семинар муваффақиятли ўтди. Президент Каримов тажрибасини кенг ёйиш учун барча асослар мавжуд. Танлаган йўлингиз тўғри эканлигига тўлиқ ишонч ҳосил қилдим. Ҳаётнинг барча қатламларини босқичма-босқич ислоҳ қилишнинг, айниқса, бошқа МДҲ мамлакатларига нисбатан реал афзалликларига амин бўлдим. Бу жараённи сунъий тезлаштириш мумкин эмас. Бундай қилиш нафақат нотабиий, балки энг ёмон салбий оқибатларга олиб келиши мумкин».

Анжуманда кенг маънода инсон ҳуқуқлари бўйича миллий муассасалар ташкил этиш — Марказий Осиё давлатларининг инсон ҳуқуқлари бўйича миллий муассасалари фаолиятини такомиллаштиришда уларнинг ЕХҲТга аъзо бошқа мамлакатларнинг шу хил муассасалари билан ҳамкорлигини йўлга қўйиш ҳақида гап борди. Ва шу нарса алоҳида таъкидландики, ҳар бир халқ, ҳар бир давлат ўтмиши, миллий анъаналари, асрлар давомида тўплаган тажрибаси, ўз тараққиёт йўлига эга. Ҳар бир давлат демократия қурилишида ўз миллий нуқтаи назаридан келиб чиқади. Такрор бўлса ҳам айтиш жоизки, бу мезон тараққиётимиз туб асослари, тамойилларидан бири. Бинобарин, шундай фикрни ЕХҲТ бўлими ходими, семинар иштирокчиси П. Шеки лафзидан эшитиш янада мароқли:

— Тошкент семинаридан ўзим учун кўп нарса олдим, — деди венгриялик таниқли мутахассис. — Менда истиқбол йўлини тўғри танлаганингизга заррача шубҳа йўқ. Инсон ҳуқуқлари муаммоси ҳамма жойда бор. Шунинг учун ҳам инсон ҳуқуқлари институтларини жорий этиш шўролар истибдодидан озод бўлган мамлакатларнинг барчаси учун ғоят муҳим. Ўзбекистонда Европа тажрибаси жиддий ўрганилаётганини ҳис этдим. Лекин, менинг назаримда, биз ўзимиз ўрганишимиз лозим бўлган жиҳатлар ҳам анчагина экан.

Дарҳақиқат, Белгия Халқаро муносабатлар қироллик институти директори М. Бокстаблаг таъкидлаганидек, анжуман иштирокчилар учун «Ўзбекистондаги ички сиёсий вазиятни атрофлича билиб олиш имконини берди. Тасаввуримиз янада кенгайди. Шу нарса аниқки, Ўзбекистон раҳбарининг демократик жамият қуришга оид жаҳон тажрибасининг энг яхши жиҳатларини амалда қўллаш ниятида қилаётган ҳаракати самимий. И. Каримов томонидан ғоят ўзига хос йўл танлангани, ҳозирнинг ўзидаёқ салмоқли тажриба орттирилгани яққол кўриниб турибди. Бу тажрибани у жаҳон ҳамжамиятининг манфаатдор вакилларига муваффақият билан сўзлаб бериши мумкин. Институтимиз Президент учун шундай минбар ташкил этишга тайёр».

Эндигина олти ёшга қадам қўйган мустақил мамлакатимиз шаънига билдирилган бундай эътироф ва истаклар, турлича ёндашувлар Ватан истиқлолини азалий қисмат деб билган, шу ниятда ҳалол меҳнат қилаётган ҳар бир фуқаро қалбида ғурур уйғотиши, шубҳасиз. Бу яна шундан далолатки, анжуман турли-туман фикр ва мулоҳазаларга бой бўлди.

Буни қуйидагича изоҳлаш ҳам мумкин: ўзига ишонган одам гап-сўздан чўчимайди. Ўз истиқболига иймон келтирган давлат камчиликларидан кўз юммайди. Шу маънода, туни бошқа, кундузи бошқа олис юртларда туриб, Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини «ҳимоя» қилишга «бел боғлаган» ватандошларимиз, мухолифатлик тожу тахтининг ҳою-ҳавасида юрган биродарларимизнинг ҳам анжуманга таклиф этилганлиги демократик нуқтаи назардан тўғри, ўзбекчасига айтганда, бағрикенглик бўлди. Очиғи, улардан Ўзбекистонда демократик жараёнларни чуқурлаштириш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг самарали механизмини таъминлаш юзасидан биз ўзбекларбоп жўяли фикр ва таклифлар чиқиб қолар, деган умидимиз йўқ эмас эди... Афсуски, бизга аввалдан маълум бир-икки гапларни айтмаганда, аксари ватандошларимиз шахсий тинчомонлигига кафолат сўрашдан нарига ўтолмадилар. Ўзингники ўзагингни ўзар, дегани шу экан-да, деб бироз ҳафсаламиз пир бўлди ҳам. Шукрки, мартабали меҳмонларимиз оқ-қорани яхши ажрата олишар экан. «Ахир, анжуманда инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлар ташкил этишдек муҳим мавзу ҳақида гап кетяпти. Мен «Ҳа» деса, шахсий муаммосини орага тиқиштиришга уринганлар фикрига қўшилмайман», — деди анжуманда профессор Р. Якимчук.

Аслида шу жавобнинг ўзи етарли. Лекин шахсий ғаразини айтиш баҳона шов-шув кўтариш пайидан бўлганларнинг орқасида сояси бор. Бу сояда «мухолифат»лик даъвосини байроқ қилиб, эски замон ҳузур-ҳаловатларини қўмсаётган, бой берилган мартабаю манзиратлар ичини ёндираётганлар соялаб ётибди. Наҳотки, пешонасига «сиёсий мухолифат» деган ёзув ёпиштириб олгани билан одамнинг ичи ҳам ўзгариб қолса?

Эл ичида обрўсини тўкиб бўлган, ҳаётнинг, тарихнинг ўзи рад этган одамлар бир семинар баҳона яна сиёсат отига ўтириб олиб қамчи ўйнатса-я. Одамингни топибсан!

Тўғри, демократик жамият учун сиёсий мухолифат бамисоли тарозининг иккинчи бир палласи каби зарур.

Ҳа, демократиялаш объектив жараён. Бу ислоҳотларнинг босқичма-босқичлиги, кучли ижтимоий муҳофаза, Конституция ва амалдаги қонунлар, ҳамма қабул қилган халқаро нормалар асосида ишлаб чиқилган Ўзбекистоннинг ўз моделига тўла мувофиқ келади.

Президентимиз Олий Мажлиснинг VI сессиясида сўзлаган нутқида алоҳида таъкидлаганидек, «тегишли юридик мақомга ва конституциявий кафолатларга эга бўлган, ўз хатти-ҳаракатида давлат ва ижтимоий тузумнинг барқарор ҳолати учун жавобгар бўлган, ташкилий жиҳатдан шаклланган мухолифатнинг бўлиши — жамият ҳолатининг нормал аҳволини кўрсатади».

Сирасини айтганда, жамиятни демократиялаш ва сиёсий ислоҳотларни эски коммунистик мафкура, чириган тоталитар ўтмиш тартиблари ва сарқитларидан батамом холи, энг муҳими, 90-йиллар бошида «Қайта қуриш» ва «митингбозлик демократияси» тўлқинида мамлакатни бош-бошдоқлик ва биродаркушлик жари ёқасига келтириб қўйганларга мутлақо алоқаси бўлмаган ёш, янгича фикрлайдиган авлод амалга оширади.

Ўтган беш йиллик тарих шуни кўрсатмоқдаки, мустақилликнинг дастлабки пайтларида ҳар бир ўзбек ўчоғига оғзида газ «етказиб» берган, ўзининг чўнтагига эса миллион-миллион давлат маблағини уриб юборган, отдан тушса ҳам эгардан тушгиси келмаётган таниқли «арбоб» тоифасидаги коммунистик ғоянинг айрим ашаддий тарафдорлари бир юмалаб оташин демократ, инсон ҳуқуқлари ва озодлигининг фидойи ҳимоячиларига айланиб олишди. Чопонни тескари кийиб, янги қиёфага кириб олсам, яна узангига оёғим етади, яна халқнинг ризқи, Ўзбекистон насибаси ҳисобига таралла-бедод қилиб яшайман, деб хомтама бўлишмоқда, чамаси.

Бундай кимсаларга айтар сўзимиз тайин: чучварани хом санабсиз! Эски замонга қайтараман десангиз, овора бўласиз. Мустақиллик қадрини англаган ҳар бир фуқаро — ёш ва озод Ўзбекистон фикри ана шундай!

Бундан-да лўндароқ айтадиган бўлсак, Ўзбекистондан ташқарида сохта обрў қидирманг, четдан садақа сўраманг. Асл ўғлонга она халқ, она-заминда орттирилган обрў шараф келтиради. Ватанимга, элу юртимга хизмат қиламан деган мард ўлимни бўйнига олса оладики, мамлакатини ташлаб кетмайди.

Шу ўринда халқимиз танлаб олган буюк янгиланиш йўлида ғов бўлаётган кимсаларга қарата Президентимиз юрак-юракдан айтган сўзларни такрорламоқчимиз: «Ўзбекистоннинг ўз келажагини бунёд этишга халақит берманг!»

Шу билан мақолага нуқта қўйсак ҳам бўларди. Пировардида анжуман бўлиб ўтган уч куннинг муҳим бир хулосасини, муҳим бир ҳақиқатини айтиб ўтиш жоиз деб билдик. Бу ҳақиқатни ҳамкасбимиз, «Файнэншнл таймс» газетасининг мухбири С. Гунес изҳор қилди:

«Семинарда иштирок этиш, ўзбекистонлик фуқаролар билан эркин мулоқот қилиш жараёнида шундай қатъий хулосага келдим: Ўзбекистонда давлат ва жамиятни ислоҳ қилиш бўйича босқичма-босқич ва бетакрор демократик ўзгаришлар амалга оширилмоқда!»

ЧЕВАР ТЕРИМЧИЛАР

Янгийўл районидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги аъзолари ҳам пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан олиб боришаяпти. Айни кунларда 455 гектар ердан режадагидан юқори оқ олтин олиш ҳаракатини авж олдиришган.

Хўжаликда 8 та пахтачилик бригадаси бўлиб, уларга соҳада катта тажриба орттирган, касбига фидойи деҳқонлар етакчилик қилишаяпти.

Жорий йилда барча майдонларда «Наманган-77» навли уруғ парваришланди. Бу нав қатор афзалликлари билан хўжалик заршуносларига манзур бўлди. Абдураҳмон Умрзоқов, Нормуҳаммад Омонов, Маматқул Абдураҳимов, Аҳмадали Алихонов етакчилик қилаётган бригадалар миришкорлари экинни агротехника талаблари асосида ўстириб мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Улар йиғим-теримда ҳам пешқадамликни қўлдан бермай, хирмонга барака киритмоқдалар.

Далада ишлаётганлар учун барча шароит мавжуд. Шийпонларда иссиқ овқат, чой ташкил этилган. Ҳар бир бригадага биттадан трактор, учтадан тиркама арава бириктирилган. Дорилашга ажратилган пайкаллар 2 та «ОВХ» ёрдамида сифатли дефолиация қилиняпти. Эрта-индин машина терими ҳам бошланади. Бу йил ҳосилнинг 70 фоизини зангори кемалар билан йиғиштириб олиш режалаштирилган. Механизаторлардан Абдураҳмон Умурзоқов, Бахтиёр Тўлаганов, Расул Жўраев, Бахтиёр Валиевлар ўз агрегатларини мавсумга пухта шайлаб қўйишган.

Шу кунларда мавсумда 160 киши иштирок этаяпти. Чевар теримчилардан Улбўсин Улутмуродова, Мастура Остонақулова, Мавлуда Боймуродова, Бусаида Мусаевалар кунига 70—80 килограммдан дурдона теришаяпти. Иш ҳақи вақтида тўланаяпти, илғорлар рағбатлантирилаяпти.

— Юртбошимиз ва ҳукуматимиз катта ғамхўрлик кўрсатиб қишлоқ меҳнаткашларининг оғирини енгил қилиш борасида қатор имкониятлар яратишаяпти, — дейди хўжалик бошқаруви раиси Исанби Эралиев. — Шу боис пахтакорларимизнинг руҳи тетик, йиғим-теримни кўтаринки кайфиятда давом эттиришаётир. Қўлда терилган бир кило оқ олтин учун 2 сўмдан, механизаторларга тоннасига 50 сўмдан ҳақ тўлашни белгилаганмиз. Бу эса уларнинг меҳнатга қизиқишини кучайтириб, моддий манфаатдорлигини оширмоқда.

Т. ЭРКИНОВ.

ДАСТЛАБКИ МАРРАГА ЭРИШИЛДИ

Бухоро вилояти деҳқонлари дастлабки маррани қўлга киритдилар. Улар қабул пунктларига 26 минг 800 тонна сифатли хомашё топшириб, уруғлик пахта тайёрлаш режасини бажарди. Миришкорлар ялпи уруғлик пахта хирмонини 30 минг 800 тоннага етказиш ниятида меҳнат қилмоқдалар.

ШОЛИ ЎРИМИ АВЖИДА

Хоразм вилояти шоликорлари бу йил 45 минг гектар майдонда деҳқончилик қилишади. Давлатга юз минг тоннадан зиёд шоли сотишга аҳд қилган деҳқонлар қабул пунктларига янги ҳосилнинг дастлабки тонналарини топширди. Хонқа тумани ва Дружба шаҳри шоликорлари мавсумни бошлаб бердилар. Ўрим-йиғимда 400 дан кўпроқ комбайн ишлатилмоқда. Шолини йиғиштириб олишда илк бор АҚШнинг «КЭЙС» комбайнларидан унумли фойдаланиляпти.

ЕРГА САРА УРУҒ ТУШДИ

Олтин кўз пахтазорлару боғ-роғлар узра ўз сепини ёйган, бободеҳқонлар енг шимариб оқ олтин хирмонларига барака киритаётган, соҳибкорлар ишкомларда сарғайиб пишган узумларни, боғларда ҳал-ҳал қизариб кўзни оладиган шафтолию нокларни, ёқутдек товланувчи бехию анжир, олмаю анорларни йиғиб-териб юрт фаровонлиги, эл осойишталигини таъминлаётган шу фараҳбахш кунларда ғаллакорлар ҳам ғайрат камарини белга боғлаб, яхши ният билан далага йўл олдилар. Кузги буғдой экиш бошлаб юборилди.

Юртимизда ҳар қандай эзгу иш нуроний отахонларнинг дуою фотиҳалари билан бошлангандек, Тошкент районидаги «Узбекистон» жамоа хўжалигининг Илҳом Рисқиев бошчилик қилаётган бригадаси олтин бошоқ фидойиларининг ғаллазорда барака уруғи сепиш онлари ҳам катта шодиёнага айланиб кетди. Гулистон фуқаролар йиғини оқсоқоллари, туман ва хўжалик раҳбарлари, соҳибкор боғбонлару пахтакорлар ғаллакорларни янги мавсум билан қутлагани келишди. Ер илмининг донишмандлари — меҳнат фахрийлари Х. Пўлатов, А. Турсунов, У. Саидвалиев ва М. Назаров каби нуроний отахонлар қўлларини фотихага очиб, янги йил ҳосилига барака, юртга тинчлик, элга осойишталик тиладилар ва азалий анъаналарга амал қилиб, ўз қўллари билан буғдойни ерга сепиб, экишни бошлаб бердилар. Маромига етказиб ҳайдалган, ўғитланиб экишга тайёрлаб қўйилган кенг далада тракторлар наъра тортиб ишга киришди. Ҳосилот Карим Раҳимов ва Бахтиёр Эрназаров уруғлик сифатию экиш меъёрини назардан ўтказдилар.

Экиш сифатидан кўнгли тўлган хўжалик раҳбари Б. Боймуҳамедов шундай деди:

— Элни эл, юртни юрт қиладиган аввало иқтисод. Иқтисодиётнинг калити эса ғаллада. Негаки, ғалласи борнинг қўли узун, сўзи ўткир, мамлакати обод, халқи фаровон кун кечиради. Шунинг учун ҳам биз бошқа экинлар қатори ғалла етиштиришга катта эътибор билан қараймиз.

— Ғаллакорлик бизга бобомерос касб, — раиснинг сўзини давом эттирди бригадир Илҳом Рисқиев. — Унинг ортидан нонимиз бутун, ризқимиз улуғ. Мана бу йил ҳам катта режаларни дилга тугиб иш бошладик.

Ҳа, яхши ният ярим давлат деганларидек, бригада ғаллакорларининг ниятлари ўзларига ҳамроҳ бўлиб, омборлари донга тўлишини тилаймиз.

А. ҚОДИРОВА.

Суратларда: 1. Жамоа раиси Б. Боймуҳамедов, оқсоқоллар Х. Пўлатов, А. Турсунов, У. Саидвалиев, М. Назаровлар ҳосил мўл бўлсин дея ният қилмоқдалар. 2. Ғалла экилаётган пайт.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Иқтисодий ислоҳотлар инъоми

ЭЛ АРДОҒИ

Асқар ака одатдагидек тонг ёришмасдан уйғонди. Юртга тинчлик, элга омонлик, ёшларга умр, дастурхонга барака тилади. Раҳматли бобоси унга шундай насиҳат қилган эди. «Тонгда тиланган ният ҳамиша ижобат бўлади. Болам шунинг учун ҳар тонгни яхши нияту меҳнат билан кутиб олсанг, бу дунёю у дунё кам бўлмайсан. Оллоҳ ҳам ризқ-насибани бандаларига тонгда улашади». Муздек сувда юз-қўлларини юваркан бобосининг ўша сўзлари хотирасига келди.

У кетмонини олиб томорқасига кираётганда тонг эндигина оқариб келар, салқин субҳидам шамолида сарғайган дарахт барглари, гуллар майин силкинар, қушлар эса вижирлашиб ўз тилларида ненидир сўзларди. Жўяклар бир текис униб чиқиб, гуркириб ўсаётган картошкага ишлов берди. Кузги сабзию шолғомга сув таратди. Нонуштага деб ишкомларда сарғайиб пишган узумдан, шафтолию қаролидан 4-5 дона олмадан ҳам узиб олди.

Ҳа, раиснинг одати шундай. Ҳар субҳидамда бадантарбия ўрнида кетмон чопади. Негаки кетмон чопганда инсон танасидаги барча қон томирлари бир хилда ҳаракатга келиб, юрак ва бош мия фаолияти яхшиланар экан. Бу ҳақиқатни мана-ман деган олиму фузалолар ҳам тан олиб тажрибадан ўтказишган. Уларнинг эътироф этишича, ҳамиша кетмон чопиб юрган кишилар қон босими, асаб касалликларидан йироқ юришаркан. Асқар ака бутун ҳаёти даврида шунга амал қилди. Боболаридан отасига, падаридан эса унга мерос кетмонга ихлос қўйди. Меҳнат қилиб, кетмон чопиб кам бўлгани йўқ. Қайтанга томорқаси жаннат боғларидек яшнаб, юрагига қувонч солди. Яна ўз қўли билан етиштирган неъматларнинг лаззати ўзгача бўларкан. Шунинг учун ҳам раис бўлса-да, кетмонидан воз кечмади. Тўғри, раҳбарликнинг ўзига хос машаққатлари, вақт тиғизлиги деган фалсафаси бўлсада, Асқар акадаги рағбат, ихлос сўнмади. Томорқасига ўзи қаради, қарамоғида неча юз гектарлаб ери бўлсада ўз томорқасида, ўз қўллари билан экиб, парваришлаган мева-сабзавот билан кун кечирди. Асқар ака ёшлигидан тартиб-интизомни яхши кўради. Шунинг учун ҳам барча ишларни олдиндан режалаштириб олади, бошқалардан ҳам шуни талаб қилади.

Мана бугун ҳам ҳар доимгидек нонуштагача қадрдон даласини бир айланиб келиш учун йўлга чиқди. Қишлоқ кўчаларидан одимлаб бораркан йўлда сочилиб ётган сап-сариқ барглар унинг хаёлини бўлди. Умр бамисоли дарё деганлари рост экан, кечагина эди дарахтлар гуллаб барг ёзгани, ўйлади у.

Мана 30 йилдирки, Асқар ака юрагида эзгу ниятларни тугиб, шу йўлдан ишга қатнайди. Қўл остидаги инсонлар манфаати, бахтли турмушини, жаннатмакон боғ-роғларини ўйлаб нурли манзиллар томон ошиқади. Бир пайтлар тиззагача лой кечган бу кўчалар бугун равон, икки томонида салобатли бинолар файзли хонадонлар билан боғланиб кетган. Раис фахрланиш туйғуси билан кетиб бораркан, ўзбекнида инсондек яшаб, меҳнат қилишига имкон эшигини очган эркни, озодликни юрак-юрагидан алқади. Ҳар қарич тупроғи олтин заминга яшаш бахтини насиб этган толейига шукроналар айтди. Умр эса одамлар ташвишу қувончига, дарду ғамига шериклида кечаётганидан қувонди.

Ҳа, бундай толега ҳар қанча шукрона айтиб, қувонсанг, арзийди. Негаки халқ уни суйди, ҳурмат қилиб давралари тўрини берди. Яхши-ёмон кунларида аввало раисдан маслаҳат олди. Асқар ака эса шу самимий, дилкаш, меҳнаткаш одамлар орасида ўзини эркин сезди, улар корига яраганидан, айниқса уларга керак эканлигини сезганидан боши осмонга етди. Бир гал шундай бўлган эди. Уни Зангиота районидаги қолоқ бўлиб қолган «Назарбек» жамоа хўжалигига раҳбар қилиб жўнатишди. Асқар ака ёшликдан ишлаб камолга етган Тошкент районидаги А. Абдураҳмонов номли жамоа хўжалиги аъзолари эса бунга норози бўлишди. Раисимизни ўзимизга қайтаринг деб юқори ташкилот раҳбарларига айтишди. Охири «Назарбек»нинг номини қайта тиклаб олдинги хўжалик аъзоларининг елиб-югуриши билан Асқар Одилов 1989 йилда А. Абдураҳмонов номли жамоа хўжалиги раислигига сайлов асосида қайта сайланди. Шу кунни Асқар ака ҳеч қачон унутмайди. Ҳаётидаги энг ёрқин дам сифатида у умр дафтарини безади. Узини керак қилган, иззат-ҳурматини оширган халққа меҳри янада ортди. Уларнинг камоли йўлида умрини бахш этишга ўшанда ўзича онт ичди. Мана бир неча йилдирки, у ўз сўзига собит туриб меҳнат қилмоқда.

Ҳақиқатдан ҳам у бошқараётган жамоада иш якдиллик билан ташкил этилган. Хўжаликда 350 киши меҳнат қилади. Ер майдонлари меҳнаткашларга ижара пудрати асосида бўлиб берилган.

Яна аҳолига Президент фармони билан қўшимча томорқа ерлари берилган. Хўжалик ҳар қарич ери ҳисобда. Раис Асқар Одилов эса умум ишидан ҳеч эринмайди. Ҳар куни челма-чел юриб, соҳибкор ишларини кузатади, лозим бўлганда маслаҳатлар беради.

Олтин куз боғ-роғлар узра ўз саховатини бахш этган айни кунларда жамоада иш қизғин. Ҳар бир ижарачи ўз ерида ишни маромига етказиб бажаряпти. Пишиб етилган меваларни йиғиб-териб олишда, кечги сабзавот экинлари парваришида жамоа аҳлининг қўли-қўлига тегмайди. Бу ишларнинг бошида эса тиниб-тинчимас тадбиркор, ишнинг кўзини биладиган раис Асқар Одилов турибди.

А. НАБИЕВА.

Суратда: жамоа хўжалиги раҳбари Асқар Одилов (ўртада) ижарачилар даврасида.

МЎЙНОҚДА БУҒДОЙ ЭКИЛМОҚДА

Азалдан балиқчилар маскани бўлиб келган Мўйноқ туманида илк бор буғдой экишга киришилди. Барака уруғи қадашни «Орол» деҳқон фермерлар хўжалиги бошлаб берди. Бу йил туманда салкам ярим минг гектар майдонда буғдой етиштирилади. Барча ерлар экишдан олдин қондириб суғорилди, маҳаллий ва минерал ўғит билан озиқлантирилди.

ХОРИЖ БИЛАН ҲАМКОРЛИК

ЖАҲОН ДЕҲҚОНЧИЛИК ТАЖРИБАСИДАН

Фарғона вилояти Ёзёвон районидаги хўжаликлар раҳбару мутахассислари мустақиллик шарофати туфайли хориж билан ҳамкорликни кучайтириб, илғор технологияларни ишлаб чиқаришга жалб этишга эътиборни қаратмоқдалар. Яқинда ушбу туманнинг «Қатортол» ширкат хўжалигида бўлиб ўтган кўргазмали кенгашда хўжаликлар раҳбару мутахассислари, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги вакиллари, олимлар иштирок этишди. Кенгашни Буюк Британиянинг Меридит Жонс компанияси вакиллари Австралия қишлоқ хўжалиги мутахассисларини жалб қилган ҳолда ташкил этди.

Австралиялик мутахассислар лазер қурилмаси ёрдамида далаларни кафтдек-текис қилиш усулларини намойиш этишди. Ерга бундай ишлов бериш уруғни белгиланган чуқурликда экиш, кутилган муддатларда бир текис ниҳол ундириш, сув сарфини 30 фоизгача тежаш, ғўзанинг ривожланишини жадаллаштиришга имкон беради.

Хорижлик мутахассислар Фарғона вилояти Охунбобоев районидаги тажриба майдонларида австралиялик олимлар яратган ғўза навларини (В-1; В-15; С-324; С-979) ўстиришда қўлланилаётган суғориш қурилмаларида сувни ўлчаш қандай ўтказилаётганини кўрсатишди.

Даланинг турли бурчакларига ўрнатилган намликни ўлчовчи асбобларда сув сарфи тўғрисидаги маълумот дала чеккасидаги компьютерга юборилади. У эса ниҳоллар қанча сув шимганини аниқ кўрсатади. Бу эса ўсимликнинг ривожига қараб сув бериш муддатлари ва меъёрларини бехато аниқлаш имкониятини яратади.

Австралияда яратилган ғўза навлари (В-15, С-324) кеч экилганига қарамай (шу йил 4 майда) жадал ривожланганлиги ва кўсакларнинг кўплиги билан катта таассурот қолдирди. Яна шу нарса таъкидландики, бу ғўза навлари илдиз тизими бақувватлиги туфайли иссиққа чидамлидир. Эҳтимол, бу Австралияда пахта майдонларида сув етишмаслиги билан боғлиқдир. Олтинчи қитъада бўлиб қайтган ёзёвонлик мутахассислар ушбу ғўза навлари юқори ҳосилдорликка эга эканлигини тасдиқлашди. Чунончи, фермерлардан Жон Уотсон ва Майкл Логон ўтган йили 70—100 гектарнинг ҳар гектаридан ўртача 53-54 центнердан, Вейн Холдер эса 63 центнердан оқ олтин етиштирган.

Бундай юқори ҳосил олиш учун улар ишни илмий асосда ташкил этишган. Далани ҳосил йиғиштирилганидан сўнг дарҳол экишга тайёрлай бошлашади. Ерни текислашга катта аҳамият берилади. Бусиз деҳқончилик маданиятини ривожлантириш қийин дейишади. Бизнинг деҳқонларимиздан фарқли равишда улар ерни уч йилда бир марта 30-40 сантиметр чуқурликда ҳайдашади. Бундан олдин ғўзапоя майдаланиб ўғит ўрнида ишлатилади. Қолган йиллари тармалаш ёки чизеллашдан фойдаланилади. Шундан сўнг ер пухта текисланади.

Фермерларнинг айтишича, ер текис бўлмаса бир текис ниҳол олиш ва суғориш мушкул. Бинобарин, ҳосил баравар етилмайди. Шу боис ерни текислаш тупроқни экишга ҳозирлашнинг асосидир. Шундан сўнг эгат олиниб, кўкламгача қолдирилади. Сурхондарё вилоятида бўлгани каби экиш олдидан майдонлар суғорилиб, эгатнинг ўртасига гектарига 18 кг яланғоч, ишлов берилган чигит 4-5 см чуқурликка қадалади.

Эгатлар оралиғи бир метрни ташкил этади. Экиш тугаллангандан сўнг озиқлантириш учун азотли ўғитлар эритилган ҳолда берилади. Бир гектар майдондаги ниҳоллар сони 140-150 мингтадир. У ерда яганалаш, бегона ўтлардан тозалаш, чилпиш каби тадбирлар ўтказилмайди. Бегона ўтлар ва ҳашаротларга қарши олдиндан кимёвий ишлов берилади. Шунинг учун ҳам Австралиядаги фермер хўжаликларида бегона ўтлар, зараркунанда, ҳашаротлар кузатилмайди.

Шуни ҳам айтиш керакки, у ерда фойдали ҳашаротларни муҳофаза этиш, зараркунандаларга қарши биологик усуллардан фойдаланишга кенг эътибор қаратилаяпти. Чунончи, доктор Роберт Манс зараркунандаларга қарши турадиган ҳашаротларнинг табиий кўпайишини таъминлаш мақсадида ғўзани йўнғичқа билан алмаштириб экишни таклиф этди. Яъни 250 қатор ғўзадан кейин 12 қатор беда экилади. Бу ҳолда икки ҳафта оралиқ билан беда икки муддатда олти қатордан ўриб олинади.

Фермерларнинг фикрига қараганда, бундай деҳқончилик усули ҳашаротларнинг табиий кушандалари кўпайишига хизмат қилади. Ҳозир ушбу усул Австралия фермер хўжаликларида кенг ёйилмоқда.

Бу ерда пахта йиғим-терими бошқа ишлов усуллари каби тўла механизациялашган. Ғўза баргини тўкиш кўсаклар 60-70 фоизи очилганда ўтказилади ва кейинроқ яна такрорланади. Барглар тўкилиб бўлганидан кейин ва кўсакларнинг камида 95 фоизи очилгандан сўнг йиғим-теримга киришилади. Теримда Американинг горизонтал шпинделли «Жон Дир» ва «Интернейшнел» машиналаридан фойдаланилади. Одатда ҳосил бир марта йиғиштирилади. Терилган оқ олтин америкача нусхадаги идишларга солиниб, прессланади, целлофан билан ўралиб, дала чеккасида то пахта заводига жўнатилгунча тураверади.

Кўргазмали кенгашда ҳозир бўлганлар Ёзёвон ва Охунбобоев районлари хўжаликлари раҳбарлари ва мутахассислари, мутасадди ўртоқларининг қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига янги технологияларни жорий қилиш бўйича Меридит Жонс компанияси вакиллари билан олиб бораётган ишларига юксак баҳо беришди.

Р. НАЗАРОВ, республика фанлар академияси «Биолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, қишлоқ хўжалик фанлари доктори.

РАҲБАР ЎЗГАРДИ, АҲВОЛ ЎНГЛАНАДИМИ?

Чорвачилик Муборак туманидаги «Туркистон» жамоа ширкат хўжалиги ишлаб чиқаришида салмоқли ўрин тутади. Ҳозирги кунда хўжаликда 462 бош қорамол, 750 бош майда мол, 1693 бош парранда парвариш қилинмоқда. Бундай олганда, бинойидек маҳсулот етиштириш имкони мавжуд.

Афсуски, амалда шундай бўлмаяпти. Хўжалик жорий йилнинг саккиз ойи якунига кўра, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан гўшт етиштиришни 18 тоннага, сутни 15 тоннага камайтириб юборди. Шунингдек, сигирлардан бузоқ олиш 11 бошга, совлиқлардан қўзи олиш бир бошга озайди. Ёки 100 бош сигирдан бузоқ олиш 25 бошга тушиб қолди, саккиз ойда жами 46 бош бузоқ олинди. Бу наслчилик ва сунъий қочириш ишлари юзаки ташкил этилганини кўрсатиб турибди. Бунинг устига етиштирилаётган маҳсулотларнинг таннархи баланд. Чорва қишловига мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш ташвишли аҳволда. Ҳозиргача 136 тонна сомон, 105 тонна маккажўхори силоси, 69 тонна дағал хашак тайёрланди. Хуллас, муаммолар кўп.

Хўш буларнинг сабаблари нимада?

Шундай савол билан жамоа-ширкат хўжалигининг янги раиси Баҳодир Пўлатовга мурожаат этдик.

— Хўжалигимиз ҳозирги пайтда жуда қийин паллани бошидан кечираяпти, — деди у. — Чорвачиликда ишларни тўлақонли йўлга қўя олмаётганимизнинг бир неча сабаблари бор, уларни чуқур ўргандик. Аввало, экинлар тизимида бедазорлар салмоғининг камайиб кетганлиги маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга ва мустаҳкам озуқа базаси яратишга тўсиқ бўлаяпти. Буни ҳисобга олиб 200-250 гектар ерга янги беда экишни мўлжаллаяпмиз.

Шу ўринда раис сут соғувчилар, молбоқарлар, чўпончўлиқлар ва чорвачиликда ишлаётган мутахассислар ҳамда бошқа кишиларга нисбатан эътибор ва талабчанлик сусайиб кетганини айтиб, топширилган иш учун масъулият оширилаётганини таъкидлади.

Юзага келган аҳволни ўнглаш учун айрим чоралар кўриляпти. Чунончи, гўшт етиштиришни ўтган йилги даражадан ошириш учун икки томонлама шартномага мувофиқ 145 бош қорамол Қарши туманининг «Манғит» жамоа хўжалигида бўрдоқига боқилмоқда. Ҳар бир соғин сигирдан соғиб олинаётган кунлик сут миқдори ҳам кўпайди, у аввалги 3-4 литр ўрнига 6 литрга кўтарилди. Зоотехник маълумотига эга бўлган ёш мутахассис Рустам Чориев яқинда қорамолчилик фермаси мудирлигига тайинланди.

Маълумки, қиш чорвадор учун муҳим синов. Уни бехалафот ўтказиш қишловга қандай тайёргарлик кўрилганига боғлиқ. Афсуски, қишловга етарли даражада ем-хашак тўплашда ҳамон сусткашликка йўл қўйилаяпти. Қишловга зарур бўлган 1783 тонна дағал ем-хашак ўрнига энди 350 тоннадан зиёдроқ дағал озуқа тайёрланди, холос. Бундан кўз юмиб бўлмайди.

Чорва қишловини соз ўтказиш, моллар маҳсулдорлигини ошириш ва эл юрт олдида уялиб қолмаслик учун ем-хашак тайёрлаш ишига қўшимча ишчи кучлари ва техника воситаларини жалб қилиш, уларнинг тўла қувват билан ишлашлари учун барча зарур чораларни кўриш даркор.

Хўш, хўжаликда ишлар юришиб кетадими? Буниси жамоа ширкат хўжалиги раҳбарлари ва чорва мутахассисларининг мавжуд аҳволдан тегишли хулоса чиқариб олишларига, сабоқларни ўз вақтида таҳлил қилиб, нуқсонларни бартараф этиш юзасидан аниқ тадбирларни зудлик билан амалга оширишларига боғлиқ.

Юзага келган аҳволни ўнглаш учун ҳали вақт бор, лекин унинг ҳар бир дақиқаси ғанимат. Ундан оқилона, ақл-идрок билан фойдаланилмаса, ер чизиб қолиш турган гап.

Раҳим ШАРИПОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Вилоят газеталари саҳифаларида

ЯНГИЛИК

«ХОРАЗМ ҲАҚИҚАТИ». Томорқасида етиштирилган маҳсулотларини сотиш ва рўзғор учун зарур молларни харид қилиш учун Қўшкўпир тумани маркази ёки Ғозовот бозорига қатнаб юрган ўртаёнликларнинг мушкули осон бўлди. Қишлоқ марказида янги бозор қурилиб ишга туширилди.

Шу ерлик тадбиркор Саидназар Рўзиматов 20 сотихлик майдонни эгаллаган бозорда сотувчи ва харидорлар учун барча шарт-шароитни муҳайё этди. Омборхона, тарозихона, чойхона меҳнаткашлар хизматида. Бозор теварагида эса сартарошлик, этикдўзлик, музлатгичларни тузатиш устахоналари иш бошлаб юборди.

Ўртаён қишлоғи марказида жойлашган янги савдо масканига кексаларнинг оқ фотиҳаси билан Жумабозор номи берилди.

ТАШАББУС

«ҚАШҚАДАРЁ ҲАҚИҚАТИ». Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги кенг нишонланмоқда. Республикамиз Президенти И. Каримовнинг фармонига мувофиқ буюк Соҳибқирон тўғрисида илмий-оммабоп фильмлар яратишга киришилди. Шуниси қувонарлики, халқаро аҳамиятга молик ушбу кино фильмнинг жаҳонгир бобомизга бешик бўлган юрт Қашқа воҳасида суратга олиниши мўлжалланган эди. Таниқли кинорежиссёр Темур Аҳмадхўжаев раҳбарлигидаги бир гуруҳ киноижодкорлар шу мақсадда Қашқадарёга ташриф буюришди. Улар Шаҳрисабз шаҳрида «Буюк соҳибқирон» илмий оммабоп ҳужжатли фильмини суратга олишни бошлаб юбордилар.

Фильмдаги воқеалар асосан шайх Шамсиддин Кулол, Оқсарой, қадимги Кеш қалъаси, Жаҳонгир мақбараси, Дорус-саодат, Чубин мадрасаларида суратга олинади.

«Қашқадарёкиновидео» акционерлик компанияси ва Шаҳрисабз шаҳар ҳокимлиги кино ижодкорларига яқиндан ёрдам беришмоқда.

ОБОДОНЧИЛИК

«АНДИЖОННОМА». Олтинкўл туманида вилоят ҳокимининг «Андижонни обод ва кўркам диёрга айлантирайлик» кўрик-танловини ўтказиш тўғрисидаги қарорининг бажарилишига алоҳида эътибор берилди. Натижада ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини олиб бориш юзасидан бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Қишлоқларни обод қилиш, йўллар ҳолатини яхшилаш, кўчаларни ёритиш, суғориш шохобчаларини тартибга келтириш, истироҳат боғи, ўйингоҳлар ва маданий маиший соҳаларни яхшилаш, экилган кўчатларни парваришлашни йўлга қўйиш долзарб вазифага айланди.

Жалабек қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли Далварзин ва Жалабек кўчаларининг обод ва кўркамлигига ҳавасингиз келади. Қишлоқда 10 минг туп терак, 5 минг туп мевали дарахт экилган эди. Дарахтларнинг ўсиши яхши.

Шунингдек Сувюлдуз, Маслаҳат, Кўмакай ва бошқа қишлоқ фуқаролар йиғинларида ҳам йўлларни асфальтлаш, дарахтларни суғориш ишларига алоҳида эътибор бериляпти. Тумандаги барча қишлоқларга газ етиб борди. «Оқтепа» ва «Топкент» жамоа хўжаликларида 2 километр узунликда водопровод тармоқлари фойдаланишга топширилди. Мустақиллик байрами шарафига 5 минг томошабинга мўлжалланган ўйингоҳ, 3 та теннис комплекси фойдаланишга топширилди.

МИННАТДОРЧИЛИК

«ФАРҒОНА ҲАҚИҚАТИ». Туманимизда кўпгина деҳқонлар, зиёлилар ёшлар ва қариялар шартномалар тузиб, давлат суғуртасига аъзо бўлган эдилар деб ёзади, Бешариқ тумани давлат суғурта идораси бошлиғи А. Ҳасанов.

Узбекистон Республикаси Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш ҳақида»ги фармони мамлакатимиз меҳнаткашларини ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисидаги ғамхўрликнинг яна бир ёрқин ифодаси булди. Фармонда суғурта аъзоларининг пул маблағларини индексация қилиш ғоят муҳим вазифа қилиб қўйилди. Туманимиз ҳокимлиги ҳузурида комиссия тузилди ва иш олиб борди. Натижада шу бўлдики, туманимиз суғурта аъзоларига 1 миллион 596 минг сўм қўшимча қиймат ҳисобланди. Суғуртачилар 1 июлдан буён суғурта қилинган маблағлари ҳисобидан тегишли бўлган пулларини олмоқдалар. Бу ғамхўрликдан суғуртачилар ниҳоятда хурсанд бўлмоқдалар. Улар Президентимиз номига ёзилган миннатдорчилик мактубларини идорамизга топширмоқдалар.

Оқ олтин — 96

Суратда: (чапдан ўнгга) шу кунгача қарийб 4 тонна оқ олтин терган «Айқирон» жамоа хўжалиги теримчиси Осиё Мўминова, ўзи каби меҳнат фахрийларини пахтазорга чорлаган Эргаш ота Мўминов, туман ҳокими Турсунбой Пўлатов ҳамда сўнгги беш кунлик ғолибларидан бири Саида Қорабоева ҳосил сифатини кўздан кечиришмоқда.

ПАХТАЗОРДА ОППОҚ НУР

Олти йилдан буён давлатга пахта топшириш режасини Наманган вилоятида биринчи бўлиб бажаришга эришиб келаётган Чортоқ тумани заршунослари бу йил ҳам йиғим-теримни зўр уюшқоқлик, омилкорлик ила ташкил этиб барчага намуна бўлишмоқда. Муҳим иш республика Вазирлар Маҳкамасининг «1996 йилда пахта йиғим-терими мавсумини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида ташкил этилган. Белгиланган тадбирлар ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамланаётганлиги, теримчиларнинг иш ҳақи ҳар беш кунда мунтазам бериб борилаётганлиги сабабли суръатга суръат қўшилмоқда. Туман бўйича кунига йиллик режанинг беш фоизи атрофида пахта тайёрланмоқда.

Шарқираб оқаётган арик ёқалаб саховатли боғни кесиб ўтгач кўз ўнгимизда оқ парқуга бурканган пахтазор намоён бўлди. Чунонам ҳосил етилганки, у бир қарашда сизни сеҳрлайди. Шу боисдан теримчилар кўтаринкилик билан меҳнат қилишяпти. Хирмонга уйилган оқ олтин чўғи чаккимас. Дала шийпонидаги радиодан таралаётган дилрабо қўшиқ деҳқонлар кайфиятига-кайфият қўшмоқда.

«Айқирон» жамоа хўжалигининг 3-бригадаси даласидамиз. Ташаббускор бригада бошлиғи Мирзаҳмад Қорабоевнинг таъкидлашича, юздан ортиқ киши ҳосил йиғиштирмоқда. Пахтазор юлдузларининг ишларини кузатар эканмиз, кўтаринки руҳ, аъло кайфиятда эканликларини ҳис қилдик. Энг муҳими уларнинг тафаккури, дунёқарашида катта ўзгаришлар рўй берганлиги кишини қувонтиради.

— Оила аъзоларим билан пахта теримида қатнашяпман, — дейди меҳнат беллашувига қизғин тус бераётган Саида Қорабоева. — Бир килограмм ҳосил учун 2 сўмдан тўланаётганлиги ғайратимизни жўш урдирди. Ҳар беш кунда иш ҳақи мунтазам бериб бориляпти. Кунига ўзим 250 килограммгача дур йиғиштиряпман. Умумий хирмонга қўшган ҳиссам 3 тоннадан ошиб кетди. Демак, бир ўзим қисқа вақт ичида 6 минг сўм ишлаб олдим. Меҳнат қадрланган, моддий манфаатдорлик таъминланган жойдан барака аримайди. Иқтисодий ислоҳот туфайли қишлоқларимизда инқилобий ўзгаришлар содир бўляпти. Янги мактаблар, касалхона, маиший хизмат уйлари бунёд этиляпти. Ҳаммаси ҳалол меҳнат мевасидир. Ниятим бу йилги мавсумда 8 тонна пахта териш.

Терилган пахтани тележкага элтаётган Осиё Мўминова, Салтанат Худоёрова, Ўктам Раҳмонбердиевалар билан фикрлашамиз.

— Кўп нарса раҳбарнинг ташкилотчилиги, тадбиркорлигига боғлиқ, — дейди Осиёхон. — Раисимиз Мирзамаҳмуд Мирзахожиев, етакчи мутахассислар, тажрибакорлар ҳар бир тадбирни бамаслаҳат амалга оширишяпти. Айниқса, сара уруғ танлаш, ғўза парваришини сифатли ўтказишга алоҳида эътибор берилди. Тўю маъракаларимизда улар ҳамиша бизга мададкор. Энг муҳими кишилар ўртасида меҳр-оқибат яхши. Биламизки, биз орзу қилаётган кунларга тезроқ эришиш учун ҳар бир фуқаро сидқидил меҳнат қилиши лозим. Буни чуқур англаган ҳолда ғанимат кунларнинг ҳар дақиқасидан унумли фойдаланаяпмиз. Кунига дугоналарим билан 200—250 килограммдан пахта термоқдамиз.

Бригада бошлиғи Мирзаҳмад Қорабоев ҳақида илиқ гапларни айтишди. Эсини танибдики, пахта етиштириш билан машғул экан. Чортоқ шароитида сел, қаттиқ ёғингарчиликлар тез-тез бўлиб туради. Ана шундай қийин дамларда Мирзаҳмад аканинг бой тажрибаси, ташкилотчилиги қўл келмоқда. Унинг саъй-ҳаракати билан бу йил ҳам қатор бригадалар табиат қийинчиликларини енгиб баракали ҳосил етиштиришди. 3-бригаданинг 96 гектар ери бор. Ҳар гектар ердан 44 центнердан ҳосил етиштириш режалаштирилган. Дала дарғаси бу йил ҳам кузни ёруғ юз билан якунлаш учун тиним билмаяпти. Бригада кунига йиллик режанинг 5 фоизи миқдорида пахта топшириб, меҳнат беллашувида байроқдорлик қилмоқда.

Навоий номли жамоа хўжалигининг пешқадам теримчиси Жамила Тиллабоева. У кунига 200-220 килограммдан пахта термоқда.
Х.МИРЗАКАРИМОВ олган суратлар.

Туман ҳокими Турсунбой Пўлатов ҳамда ҳокимнинг биринчи муовини Собиржон Қозоқовни 6-бригада шийпонида учратдик. Улар шийпонлардаги шароит, маданий-маиший тадбирлар қандай амалга оширилаётганлиги билан қизиқишаётган экан.

— Одамларимизнинг баҳоси йўқ, — дейди ҳоким теримчиларга меҳр билан кўз югуртирар экан. — Деҳқонларимиз энди беш йил олдинги одамлар эмас. Ерга эгалик ҳисси, миллий ғурур қалбларини чулғаган. Улар сўмни қаерга сарфлашни, мўмай даромад олишни пухта ўзлаштириб олишган. Мени бир нарса хурсанд қилади: ҳозир хўжаликларда узум, мева, картошка ҳосилини йиғиштириш давом этяпти. Шундай бўлса-да, одамлар имкон бўлди дегунча белларига этак тутиб дур йиғиштиришяпти.

«Айқирон» жамоа хўжалигининг 540 гектар пахта майдонида баракали ҳосил етиштирилган. Шу боис бу ерда режадаги 40 центнер ўрнига гектаридан 45 центнердан хирмон кўтарамиз деб туришибди. С-6524 чигит нави шу ернинг шароитига тўла мос тушди. Хўжалик бепоён пахтазорларида 1600 киши йиғим-теримда иштирок этмоқда. Кунига йиллик режанинг 5-6 фоизи миқдорида пахта тайёрланмоқда. Довоннинг 60 фоизи босиб ўтилганлиги қанчалик қувончли ҳол.

Демак, ҳамма гап ҳосилни эрта етилтириш, йиғим-теримни пухта тайёргарлик билан, тўла сафарбарликка эришган ҳолда ўтказиш муҳим.

Навоий номли жамоа хўжалигида мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштиришнинг ўзига хос тажриба мактабини яратган асл заршунослар кўп. Хизмат кўрсатган пахтакор Тошпўлат Иброҳимов уларнинг бири. Сарқорни ҳамкасблари «Бизнинг Муҳаммад чатоқ» деб таърифлашади. Чиндан ҳам Тошпўлат ака камсуқум, бор гапни шартта айтадиган, ҳамиша халқ ишига, ҳақ йўлига қайишадиган инсон. Чигит экилгандан то мўлжалдаги ҳосил яратилмагунича даладан нари кетмайди. Экин парваришини билими, тажрибасига суянган ҳолда амалга оширади. Шу боис баъзида мутахассислар билан талашиб-тортишиб қолади. Бундай фидойи инсонлар ҳаёт кўрки! Тошпўлат ака 35 йиллик фаолияти давомида 20 дан ортиқ шогирд етиштирди. Чортоқликлар жорий йилда унинг аллома деҳқон эканлигига яна бир бор ишонишди. Боиси Т. Иброҳимов ҳар гектар ердан 63 центнердан дон йиғиштириб олишга эришди. Ҳозирда эса у бошлиқ жамоа пахта йиғим-теримида карвонбошилик қилмоқда. Мўлжали — 40 центнер.

Дала бошида Фотима Ҳайдарова, Жамила Тиллабоева каби теримчиларга рўбарў бўлдик. Улар сўнгги беш кунлик якун бўйича юқори кўрсаткичга эришган Жамилахонни қутлашаётган экан.

— Беш кунда 3.200 сўм иш ҳақи олдим, — хурсандчилигини яширолмай таъкидлайди пешқадам теримчи. — Давлатимиз раҳбарлари биз — заршуносларнинг унумли меҳнат қилиб, яхши яшашимиз учун беқиёс меҳрибонликлар кўрсатишмоқда. Томорқамизда ҳам ҳосил яхши бўлди. Ўзимиздан ортганини бозорга чиқардик. Шу тариқа оила бюджетини мустаҳкамлаяпмиз. Энди беш-олтита молимизга кўз тикиб ўтирмаймиз...

Дала шийпонлари деҳқоннинг иккинчи уйига айланган. Оромгоҳларнинг ён-атрофида гулу райҳонлар барқ урган. Томорқа хўжаликларда тушлик учун зарур бўлган сабзавот маҳсулотлари, ошкўк етиштирилмоқда. Узум, олма, шафтоли ҳосили ҳам мўл бўлди. Улар теримчилар дастурхонини безамоқда. Туман ҳокимлиги ташаббуси билан ҳар бир жамоада Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Олий Мажлис олтинчи сессиясида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар хусусида суҳбатлар, йиғилишлар бўлиб ўтмоқда. Уларда ишдаги камчиликларни бартараф этиш, иқтисодий ислоҳотларни янада жадал ривожлантириш юзасидан қўшимча тадбирлар белгиланмоқда. Ана шундай йиғилишларнинг бирида Фотимахон Ҳайдарова ҳар куни камида 220 килограммдан пахта теришга аҳд қилганлигини маълум қилганди. Биз Навоий номли жамоа хўжалигида бўлган кунда пахтазор юлдузи катта хирмонга 225 килограмм шахсий улуш қўшди. Ҳимматингизга балли, чевар теримчилар!

Юртбошимиз Олий Мажлис сессиясида сўзлаган нутқида таъкидлаганидек, иқтисодий ислоҳотларнинг энг муҳим якунларидан бири аксарият юртдошларимизда мулкка эгалик, мулкдорлик туйғусининг уйғониши ва ривожланиши жараёни, ўрта қатлам, кичик ҳамда хусусий корхона эгаларининг, мулкнинг, ер участкаларининг, акцияларнинг, бошқа қимматли қоғозларнинг шаклланишидир. Туманда мулкдорлар синфининг истиқболли вакиллари сони тобора ортиб бормоқда. Сўнгги вақтларда ишга туширилган қўшма корхоналар, кичик цехлар эл маъмурчилигига хизмат қилмоқда.

Мафтункор пахтазорларда ҳаёт қайнайди. Туман меҳнат аҳлининг бутун диққат-эътибори улуғ мақсадга қаратилган: бу йил ҳам Наманганда биринчи бўлиб ғалаба маррасини эгаллаш ҳамда вилоят ҳокимлиги таъсис этган бош совринни қўлга киритишдир. Эзгу ният асл деҳқонларни жасоратга чорламоқда.

Туманда мустақиллигимизнинг беш йиллик катта туйи нишонланган 1996 йил бошқа соҳалар бўйича ҳам қувончли якунланмоқда. Табиий қийинчиликларга қарамай мўлжалдагидан кўп — 20 минг тонна ғалла етиштирилди. Шундан 11.200 тоннаси давлатга сотилди. Пилла, мева етиштириш режалари ҳам шараф билан адо этилди. Бугун-эрта сабзавоткорлар, картошкакорлар ҳам маррага етадилар. Бундан ташқари чорва маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан белгиланган саккиз ойлик режалар уддаланди. Буларнинг ҳаммаси туман ҳокимлиги бошчилигида амалга оширилаётган хайрли тадбирларнинг ширин меваларидир.

Чортоқликлар Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Наманганга сафари чоғида билдирилган қимматли таклифлари, танқидий фикр-мулоҳазалари улар учун ҳам тўла маънода тааллуқли эканлигини эътироф этиб, ўзларига тегишли хулосалар чиқармоқда-лар. Иқтисодий ислоҳатларни янада чуқурлаштириш, қишлоқ аҳли турмуш даражасини яхшилаш юзасидан аниқ тадбирлар белгиланмоқда. Энг муҳими одамларнинг аъло кайфияти, мақсад сари далил интилаётганлигидир. Ҳамжиҳатлик, самимият, ташаббускорлик бор жойда янги-янги ютуқлар қўлга киритилаверади!

Мирғиёс ҚАЮМОВ.

ЗАРУР ҚУРИЛИШ АШЁСИ БИЗДАН

«Оҳангароншифер» ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Ураимқул ИРИСҚУЛОВ ҳикоя қилади

Вазирлар Маҳкамаси томонидан қабул қилинган «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги қарорда қурилиш ва ободонлаштиришни кенгайтириш, уй-жойлар, мактаблар, болалар боғча-яслилари, маданият саройлари, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари бинолари барпо этишни бугунги кун талаблари даражасига етказиш юзасидан амалий тадбирлар белгиланган. Бу ишлар қурувчилар билан бирга ғишт, цемент, шифер, қувур ва бошқа бинокорлик ашёларини етказиб берувчи тармоқ ишчи-хизматчилари инженер-техник ходимлари зиммасига ҳам катта масъулият юклайди.

Шифер— асосий бинокорлик материалларидан бири саналади. «Оҳангароншифер» ҳиссадорлик жамияти шундай энг зарур қурилиш ашёсини кўп миқдорда ишлаб чиқариши, тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатлилиги жиҳатидан тармоқ корхоналари орасида алоҳида ажралиб туради. Мазкур ҳиссадорлик жамияти раҳбари Ураимқул Ирисқуловнинг қуйидаги ҳикоясида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар ҳақида фикр юритилади.

— Мустақил Ўзбекистонимизнинг шаҳар ва қишлоқларида кенг кўламда бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Қаерга борманг ҳавозаларга кўзингиз тушади, кўтарма кранлар ишлаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Қурилиш — энг аввало эл-юрт тинч-хотиржамлигининг белгиси, мамлакат иқтисодий жиҳатдан барқарор ривожланаётганлигининг ифодасидир. Бунёдкорлик, яратувчилик авж олган жойда мамлакат обод бўлади, жамият тараққий этади. Фойдаланишга топширилаётган турар-жойлар, клублар, тиббиёт муассасалари бинолари, ишлаб чиқариш корхоналари ва бошқа маданий-маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари учун мўлжалланган замонавий иморатларга назар ташлаганимизда ҳаққли фахрланамиз. Чунки корхонамиз жамоаси шифер, шлакоблок ва бошқа бинокорлик материаллари етказиб бериш билан кўркам ва шинам бинолар барпо этилишига, юртимиз янада обод бўлишига ўзининг муносиб улушини қўшмоқда. Бинолар томини ёпишда энг асосий материал ҳисобланган шифер ва шлакоблокнинг ўзидан ойига 110-120 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилаётганлиги ва қурилиш ташкилотларига, аҳолига сотилаётганлиги юқоридаги фикрни тасдиқлайди.

Корхонамизнинг ҳозирги ишлаб чиқариш кўрсаткичларига ва иқтисодий натижаларига жуда қийинчилик билан эришилди. Бу ҳақда мушоҳада юритар эканмиз, икки йил аввал юзага келган вазият ёдимизга тушади. Ўшанда шифер ишлаб чиқарувчи қувватлар «Оҳангаронцемент» корхонасининг таркибида бўлиб, унинг бир цехи ҳисобланарди. Хом ашё, ресурслар таъминоти ва барча масалалар мазкур корхона орқали ҳал қилинарди. 1993 йилда асосий хом ашё ҳисобланган асбест ва бошқа ресурслар таъминотида сусткашликка йўл қўйила бошлади. Оқибатда шифер тайёрлаш оқсаб, айрим бўлинмаларда иш тўхтаб қолди. Аҳвол шундай давом этаверса, мингдан зиёд киши меҳнат қилаётган каттагина жамоада ишсизлик ҳолати юзага келиши мумкин эди. Вазиятдан чиқиш учун кекса, тажрибали ишчилар, мутахассисларни тўплаб, қандай тадбир кўришимиз кераклиги ҳақида маслаҳатлашдик. Улар иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш, мулкчилик кўринишини ўзгартириб, ҳиссадорлик жамиятини шакллантириш, мустақил равишда хўжалик юритиш зарур деган фикр-мулоҳазаларни билдирдилар. Жамоамизнинг ташаббуси Оҳангарон шаҳар ҳокимлиги, республика Қурилиш материаллари концерни томонидан қўллаб-қувватланди. Йирик цех негизида ҳиссадорлик жамияти вужудга келтирилиб, ишчиларга 3,5 миллион дона акция тарқатилди. Корхона «Оҳангаронцемент» таркибидан чиқарилиб, иқтисодий жиҳатдан мустақил фаолият юрита бошлади. Энг аввало ишчи-хизматчиларда мулкка бўлган муносабат ўзгарди, кўриладиган фойдада сотиб олинган акцияга мутаносиб равишда улуши бўлишини ҳис эта бошлашди. Демак, ҳар бир кишида қилаётган меҳнатидан моддий манфаатдорлигини ҳис этиш кучайди. Бу муваффақиятнинг асосий омили ҳисобланади.

Қишлоқ инфраструктураси: истиқбол дастури ҳаракатда

Хом ашё ва бошқа ресурслар таъминоти масалаларини ҳам изчиллик билан ҳал этдик. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари, хусусан, Россия, Қозоғистон, Белорусь, Украинадаги корхона, ташкилотлар билан илгариги иқтисодий алоқалар қайта йўлга қўйилди. Асосий хом ашё ҳисобланган асбест етказиб бериш яхшиланди. Шу билан бирга маҳаллий хом ашёдан фойдаланиш технологияси ишлаб чиқилиб, ўзлаштирилди. Яъни пахтанинг энг сўнгги чиқити, похол ва каноп толаси аралашмаси янги технологияда 50 фоизни ташкил эта бошлади. Маҳсулот сифатини яхшилаш учун технология тобора такомиллаштирилмоқда.

Корхона даромадини кўпайтириш учун фақат шифер ишлаб чиқариш билан қаноатланиб қолмадик. Шлакоблок тайёрлаш йўлга қўйилди. Тикувчилик, макарон ишлаб чиқариш, тегирмон, ёнилғи-мойлаш материаллари таъминоти ва бошқа бўлинмалар ишга туширилди. Янги иш ўринлари вужудга келтирилганлиги одамларни ижтимоий меҳнатга жалб этишда ҳам муҳим аҳамият касб этаяпти.

Ишлаб чиқариш ва иқтисодий кўрсаткичларнинг қувонарли бўлаётганлиги акциядорларимиз олаётган дивидендларда ҳам ўз ифодасини топмоқда. 1996 йилнинг дастлабки олти ойида ҳиссадорлик жамиятимиз 34 миллион сўм фойда кўришга муваффақ бўлди. Шунинг эвазига ҳар бир ҳиссадор маошга қўшимча равишда ойига ўртача икки минг сўмдан дивиденд олаяпти. Йилнинг ўтган даврида акциялар дивидендларига тўланган маблағ 7 миллион сўмдан ошиб кетди.

Ишчи-хизматчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш, зарур шарт-шароитлар яратиб бериш, уларга ғамхўрлик кўрсатиш доимо диққат марказида туради. Мингдан зиёд ишчи-хизматчини корхона маблағи ҳисобидан тушлик билан таъминлаш йўлга қўйилган. Корхона ҳудудида бирмунча арзон нархларда озиқ-овқат ва саноат моллари билан савдо қилувчи дўконлар, замонавий ускуналар билан таъминланган даволаш-соғломлаштириш шохобчаси ишлаб турибди. Ўтган қисқа даврда 60 нафар ишчи-хизматчи оиласи янги уйларга кўчиб ўтди. Ҳозир яна 40 оилага мўлжалланган уй барпо этилаяпти. Яқинда шаҳар ҳокимлиги саккиз гектар ер ажратди. Бу ерда замонавий дам олиш маскани вужудга келтирилади.

Аҳолининг кам таъминланган қатламига, кексаларга меҳр-мурувват кўрсатиш жамоамизнинг муқаддас бурчи. Оҳангарондаги қариялар уйи корхонамиз оталиғида бўлиб, доимий равишда кўмак бериб келаяпмиз. Истиқлолимизнинг беш йиллик байрами муносабати билан яна бир хайрли иш қилинди. 14 нафар кичкинтой тарбияланаётган Дилбар Тожиеванинг оилавий болалар уйи учун ошхона, дам олиш хонаси ва хизмат кўрсатиш мажмуига кирувчи бошқа замонавий бинолар корхонамиз маблағи ҳисобидан қурилиб, туҳфа этилди. Бу ҳадя кенг жамоатчилик томонидан катта хурсандчилик билан кутиб олинди.

Барча муваффақиятлар замирида моҳир ва тажрибали ишчиларимизнинг, истеъдодли мутахассисларимизнинг фидокорона меҳнати, изланувчанлиги ва фидойилиги мужассамдир. Улар ҳақида гап борганида Эргаш Акбаралиев, Владимир Громов, Озод Хушназаров, Хатича Зрико, Александр Жугалёв сингари заҳматкашларнинг номлари биринчилар қаторида тилга олинади. Бу зарбдорлар ҳамкасбларини янада катта ютуқларни қўлга киритишга даъват этишяпти.

Шаҳар ва қишлоқларимиз янада обод бўлаверсин. Азамат қурувчиларимиз замонавий, кўркам ва шинам бинолар қуришни янада кўпайтираверсинлар. Иморатларни бунёд этиш қурувчиларга, уларнинг томини ёпиш учун зарур материалларни етказиб бериш эса бизга тан. Мустақил Ўзбекистонимизнинг чиройини очишга ўз ҳиссамизни қўшаверамиз.

Суҳбатдош:
И. ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

Пешку туманида республика Вазирлар Маҳкамасининг «2000 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш дастури тўғрисида»ги қарори асосида кенг бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Қарордан сўнг 9 та қишлоқ даволаш пунктлари ва тиббиёт муассасалар янгиланди. 150 минг квадрат метр турар-жой бинолари бунёд этилди. 7 та қўшимча иморатлар қад ростлади. Охунбобоев номли жамоа хўжалигидаги 2-мактаб ва «Жонгельди»даги 24-мактаб бинолари қуриб битказилди.

Айни кунларда 2466 ўқувчи ўрнига эга бўлган мактаб биноларида қурилиш ишлари жадал давом этмоқда. Бу ободончилик ишларини йўлга қўйишда Пешку туманидаги Нарзулло Файзиев бошлиқ 6-кўчма механизациялашган жамланма қурувчилари алоҳида ғайрат кўрсатмоқдалар. Улар яқинда халқ банки биноси ва Қоровулбозордаги 2 та уйни фойдаланишга топширдилар.

6-кўчма механизациялашган жамланма бошлиғи Нарзулло Файзиев ана шундай тадбиркор раҳбарлар сирасидан. У ҳозирги бозор иқтисодиёти муаммоларини ҳал этиш, ишчи-хизматчилар манфаатдорлигини ошириш йўлида тиниб-тинчимайди.

Корхонанинг мавжуд ғишт цехи объектини тиклаш билан бир вақтда қўшимча цехлар ташкил этишга киришилди. Оҳак тайёрланадиган цех ишга туширилди.

— Биз, — дейди Нарзулло ака Файзиев. — Президентимиз фармонларини бажариш, қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш мақсадида жуда кўп маданий-маиший шахобчалар бунёд этиш ниятидамиз. «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг Навбаҳор қишлоғида қурилаётган чойхона шулар жумласидандир.

Жўрабой Маъмуров, Жўрабой Салимов каби прораблар, Сайфулло Аллаев, Розиғ Ҳусанов, Шариф Болтабаев сингари ҳайдовчилар алоҳида ғайрат кўрсатиб ишлашмоқда. Ишчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида жамланма касаба уюшмаси қўмитаси томонидан мукофотлар бериб борилмоқда. Овқат пули тўланяпти.

Айни кунда солиқ назорати биноси топширилиш арафасида. Захкаш, Қўмости қишлоқларида 2 та 240 ўринли мактаб бинолари қурилишини бошлаб қўйилган. Аммо хўжалик раҳбарлари моддий жиҳатдан қўллаб-қувватланмаётганликлари туфайли иш силжимаяпти. Ахир, қарс икки қўлдан!

Жамланма жамоаси амалга оширмоқчи бўлган хайрли тадбирлар эса талайгина.

Д. РАҲМОНОВА.

ҚИШ ҒАМИДА

«Қаршиқурилиш» бошқармасига қарашли «Иссиқлик тармоқларига техник хизмат кўрсатиш ва қурилиш-таъмирлаш корхонаси» Усмон Юсупов районида фаолият кўрсатмоқда. Корхонада 20 нафар ишчи меҳнат қилмоқда. Улар катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириб, эл назарига тушганлар. Корхонанинг раҳбари Жуманазар Бадаловнинг таъкидлашича жамоа йил бошидан бери Усмон Юсупов туманида ўндан ортиқ иссиқлик тармоқларини, маданий-маиший биноларни таъмирладилар. Р.Ғойибов номли жамоа-ширкат хўжалиги иссиқлик тармоқларини қишки мавсумга тайёрлаб қўйдилар.

— Пулли хизматни яхши йўлга қўйганимиз жуда қўл келмоқда, деб сўзини давом эттирди Б.Жуманазаров. — Жойларда аҳолига хизмат кўрсатиб яхшигина даромад қилаяпмиз. Ишчи хизматчиларга вақтида маош тўланади, ўзимизга зарур бўлган асбоб ускуналарни сотиб олиш имкониятига эгамиз. Қиш ғамини ёзда е деганларидек таъмирловчиларга шу кунлари жамоа ширкат хўжаликларидан иссиқлик тармоқларини қиш фаслига созлаб тайёрлаш бўйича кўплаб буюртмалар тушмоқда.

Ф.ЭШҚУЛОВ.

Миришкор деҳқон хотираси

РАВИЛЖОННИНГ АСАЛ ҚОВУНЛАРИ

Равилжоннинг ота-онаси урушдан олдин Бошқирдистондан Ўзбекистонга кўчиб келишганди. Бу қувноқ бола Мингбулоқда ўсди, улғайди. Сирдарё бўйларида мол боқди, чиниқди. Ҳайдовчилик касбига меҳр қўйди ва шу соҳада кўп йиллар ишлади. Ҳамқишлоқлари етиштирган қовуну тарвузларни шаҳар бозорларига ташиди.

— Деҳқончиликда гап кўп, — деди у кунларнинг бирида. —Мен ҳам бир қовун етиштириб кўрай. Шу мақсадда қишлоқдаги полизчи деҳқонга шогирд тушди. Ишга қизиқиб кечаю-кундуз даладан чиқмади. Кеч кузгача полизда қолиб кетди. Уч-турт йилдаёқ у бутун вилоятга танилди. У етиштирган қовунлари серҳосиллиги, ширинлиги билан ажралиб турарди. Мингбулоқ туманининг собиқ «Украина» хўжалигида полизчиликни юқори поғонага кўтарди. 22 йил давомида қовун-тарвузларнинг янги навларини яратиш йўлида тиним билмади. Турмуш ўртоғи Рашидахон, фарзандлари ҳам унинг ёнига кириб қовунчиликка меҳр қўйишди. Унинг хушбўй қовунлари нафақат Наманган вилояти, балки Тошкентда ва қўшни республикаларда ўтказилган кўргазмаларда юқори баҳо олди.

Равилжон Мустафин республикамиз мустақиллигининг беш йиллик туйига армуғон қилиш мақсадида қовун тарвуз эккан эди. Қовунлар етилиб ўзини тобора кўз-кўз қилаётган бир пайтда, июль ойининг бошида элсевар қовунчимиз тўсатдан вафот этди. Ажойиб қовун устасидан ажралдик.

Биз Равилжон бунёд этган «Гулистон» жамоа хўжалигидаги полиздамиз. Беш гектар майдонда ўн хил қовун ҳил-ҳил пишган. Шакарпалак, дейсизми, обиноввот, босволди, асати каби қовунлар бор бу ерда. Нарироқда халқ селекционери эккан тарвузлар 8 гектар майдонни эгаллаган. Бир тарвузларки, қучоғингизга сиғмайди. Қовунзордан Равилжон 120 тонналик ҳосилни кутган экан. Тилими тилни ёрадиган 60 тонна қовун мустақил республикамизнинг беш йиллик туйи дастурхонларига узатилди. Ҳа, ажойиб полизчи бутун умрини «Гулистон» жамоа хўжалигида қовунчиликни ривожлантиришга бағишлади.

— Мен Равилжон билан кўп йиллар ёнма-ён ишлаганман, — дейди «Гулбоғ» жамоа хўжалиги раиси Маматкарим Эгамбердиев. — У ниҳоятда сахий, қули очиқ деҳқон бўлиб, умид-орзулари бир дунё эди. Режани 110 фоизга бажаргандан сўнгтина илорага келарди. «Раис, қовун режасини бажардик», деб кулиб турарди. «У ёғи сизники, ҳалолингиз бўлсин» дердик. Қовун пайкаллари ёнидан бирор бола ўтиб қолса борми, дарҳол ёнига чақириб оларди. кимнинг фарзандисан деб бағрига босарди. «Мана бу юмалоғи ўзингга, чўзинчоғи ота-онангга», дея жилмайиб қовун бериб юборарди. Тортинган болага «Олавер, уялма, Равилжон тоғам бериб юбордилар, деб қўй, хўпми», — уқтирарди у. Ўша пайтда қишлоқ боласининг қувончини, табассумини кўрсангиз эди.

— Дарҳақиқат, у ажойиб инсон эди, — дея ҳикоя қилади «Гулистон» жамоа хўжалиги раҳбари Собиржон Солмонов. — Бундай фидойи, бағри кенг, ернинг тилини биладиган, халқпарвар деҳқон кам бўлади. Қовун сайилларида унинг қовунларига етадиган бўлмасди. Ҳақиқий меҳнат унга шуҳрат келтирди. Ҳукуматимиз томонидан унга «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими» деган юксак унвон берилган эди.

—Менинг энг яқин дўстим эди, — суҳбатга қўшилди Мингбулоқдаги 86-автокорхона бошлиғи Тошмуҳаммад Раҳмонов. — Унинг қовунларини транспортда Россия шаҳарларигача олиб борганмиз. Қовун сайилларида бирга бўлганмиз. Ҳали ҳам унинг дил сўзлари ёдимда: «Мен Ўзбекистондан ҳеч қаёққа кетмайман. Бундай ҳурмат-эътиборни, қовун ҳаля этаётган сахий ерларни бошқа жойдан топиш қийин. Қолаверса, Ўзбекистон мени ардоқлади, шуҳратга буркади, жонажон Ватаним бўлиб қолди».

У 80 ёшли онаси илтимосига кўра туғилиб ўсган Уфада дафн этилди. Мустақиллик байрамида қовунлари тантаналар бўлаётган жойларга жўнатилди. Афсуски, эл ардоқлаган ажойиб деҳқон бу шодиёналарга шерик бўлолмади.

«Гулистон» жамоа хўжалигидаги полизларни оралар экансиз, пишиб етилган неъматларда Равилжоннинг аксини, илиқ табассумини кўрасиз. Равилжон, Сиз эрта баҳорда эккан қовунлар пишди. Пайкаллар жуда соғинар Сизни!

Элсевар ҲАМДАМ.

БУЮК САЛТАНАТДА АДОЛАТЛИ БОШҚАРУВ

1996 — Амир Темур йили

Бизга ўтмишдан ва бугунги давлат бошқарувидан маълумки, давлат бўлмаса қонун бўлмайди, қонун бўлмаса давлат яшай олмайди. Айтиш мумкин, қонун ва қонунчилик давлатнинг асосий таянчи ҳисобланади.

Амир Темур давлатида давлатнинг адолатли бошқарувини кўрсак, Соҳибқирон давлатининг маъмурий, ҳудудий идора қилиниши тўрт улусга бўлинган. Бу бўлинмалар (улуслар), унинг фарзандлари Муҳаммад Жаҳонгир унга бир вилоят 12 минг аскар, иккинчи ўғли Умар Шайхга эса Фарс вилояти 10 минг қўшин, учинчи ўғли Мироншоҳга эса Озарбайжон, Ироқ, Арманистон 9 минг аскари билан, ниҳоят тўртинчи кенжа ўғли Шоҳрух Мирзога эса Хуросон, Журжон, Мозандарон, Сеистон 7 минг қўшин билан берилган. Бу улус бошлиқлари ўзлари йиққан даромаддан бош ҳукмдор хазинасига юбориб туриши, агар Соҳибқирон юриш қилгудек бўлса, улус бошлиғи ўз қўшини билан қатнашиши ёки бўлмасам бош ҳукмдорнинг талабига биноан аскар юбориши шарт қилиб қўйилган эди.

Амир Темур 3, 5, 7 йиллик юришлар натижасида жаҳоннинг 27 давлатини ишғол қилган. У «...Қора эгей ва Уртаер денгизларидан то Ҳиндистоннинг шарқи, Муғулистон ва Хитойгача, Ҳинд океанидан то Урал тоғлари, Москва остоналари ва Днепр бўйларигача бўлган « — дунёнинг ярмидан кўпроғини ишғол қилган ҳудудни қўлга киритди. Шундай буюк давлат барпо этган шахснинг қандай одам бўлганлиги, ҳаммани қизиқтириши табиий. Уз даврининг етук тарихчиси, адиби, шоири ва қолаверса, ҳуқуқшунос олим «Зафарнома»нинг муаллифларидан бири Ибн Арабшоҳ: «Амир Темур азму қарори қатъий, қанчалик аччиқ бўлмасин ҳақиқатни хуш кўриб, адолат юзасидан иш тутувчи, чуқур фикр-мулоҳазали, вазмин, тадбиркор, жасоратли, мурувватли, олийҳиммат, улугвор бир шахс» сифатида таърифлаган. Амир Темур шахсига холисона баҳо бошқа олим ва уламолар, ҳаттоки жуда кўп ташқи мамлакат элчилари томонидан ҳам ҳаққоний таърифланган.

Яна бир муҳим жиҳати шундан иборатким, шундай бепоён мамлакат 7 нафар вазирлар бошқарувида идора қилинган. Улар қуйидаги вазирликлардан иборат: мамлакат ва раият ишлари бўйича; ҳарбий ишлар бўйича (вазири сипоҳ); эгасиз қолган мол-мулкларни тасарруф этиш ишлари вазири (ҳозирги пайтда БМТ қошида васийлик), молия ишлари вазири, яъни салтанатнинг кирим-чиқим ишлари билан шуғулланувчи ва ниҳоят охирги 5, 6, 7 вазирлар эса Сарҳад (чегара) ишлари билан банд бўлган вазирлар ҳисобланади.

Бу келтирилган маълумотдан кўриниб турибдики, Соҳибқирон давлатни бошқаришда тежамкорликка, давлат бошқаришидаги ихчамликка ҳам алоҳида эътибор берган. Амир Темур вазирларга суянган ҳолда уларни «салтанат устунлари» деб баҳолайди. У вазирларни танлашга алоҳида эътибор беради ва бу тўғрида шундай дейди. «Амир қилдимки, вазирлар ушбу тўрт сифатга эга бўлган кишилардан иборат бўлишлари лозим: биринчиси — асиллик, тоза насллик; иккинчиси ақл-фаросатлик, учинчиси — сипоҳу раият аҳволидан хабардорлик; уларга нисбатан хушмуомалада бўлишлик, тўртинчиси — сабр чидамлилик ва тинчликсеварлик». Соҳибқирон давом этиб шундай дейди: «Кимки шу тўрт сифатга эга бўлса, ундай одамни вазирлик мартабасига лойиқ киши деб билсинлар, уни вазир ёки маслаҳатчи этиб тайинласинлар...»

Бундай вазирга тўрт имтиёз, ишонч, эътибор, ихтиёр ва иқтидор берилсин, камолотга эришган вазир улким, давлат муомлаларини тартибга келтириб, мулкий ва молиявий ишларни тўғрилик билан, асли-насли тозалигини кўрсатиб ажойиб тарзда бажаради. Олгулик жойдан олиб, бергулик ерга беради. Наслию зоти ёмон, кинакек сақловчи, қора кўнгилли, зоти паст одам вазирлик қилса, давлату салтанат тез орада қулайди... асли тоза, насли пок, улуғ зотлардан бўлган, яхши, равишли кишилардан топиб вазир қилинглар. Чунки асли тоза киши хатоликка йўл қўймайди, бадасл эса вафо қилмайди», деб уқтирди.

Амир Темур давлатни идора қилишда, эллар дўстлигига жуда катта эътибор беради. Амир Темур ва Темурийлар давлатни идора қилишда оқила аёлларнинг меҳнати ва фойдали маслаҳатларига қулоқ солишган. Жумладан, Амир Темур аёлларидан Бибихоним оқила, инсонпарвар, саховатли аёл, мамлакатнинг ижтимоий ва қурилиш ишларига, айниқса толиби илмларга доимо ҳомийлик қилган. Соҳибқирон юришларда бўлганда мамлакатни бошқарган. Ҳатто Соҳибқирондек бир сўзли одамга, маслаҳатлар бериб турган. Масалан, Амир Темур Эронда Исфихон қамали узоққа чўзилиб, Самарқандга Сароймулкхонимга маблағ юборишини сўраб мактуб йўллаганда, мазкур мактуб орқасига Сароймулкхоним шундай деб ёзиб жавоб қайтаради. «Улуғ амир, зарингиз тугаган бўлса, сиёсатингиз ҳам тугадиму?» деб ёзиб юборади. Амир Темур мактубни олиб, ўйлаб туриб, истеъмол қилинган ҳайвонларнинг суякларини катта-кичик бўлакларга бўлдириб, муҳр босиб, муомалага киритади. Исфихон шаҳри қўлга киритилгач, «суяк пуллар» зар билан алмаштирилади. Бу келтирилган мисол Соҳибқирон давлатини бошқарилишида, унинг хазинасини бойишида аёлларнинг ўрни ва мавқеи оз бўлмаганлигининг шаҳодатидир.

Амир Темур давлат асосини ташкил этадиган ўн икки ижтимоий тоифадаги кишиларга суянган ҳолда давлатни бошқарди. Улар саидлар, ишбилармон тоифа кишилардан тортиб, дин пешволари — тафсир ва ҳадис олимлари, «раият», яъни солиқ тўловчи, оддий кишиларга ҳам суяниб давлатни бошқарди. Албатта ҳамма мамлакатларда бўлганидек тожи тахт тақдирини, подшо (бош ҳукмдор) хазина, аскар ҳал қилиши аниқ.

Амир Темур «Тузуклар»ида келтирилишича 313 кишига юксак унвон беради. Шулардан 10 нафари ўнбоши, 100 нафари юзбоши, 100 нафари мингбоши, 4 нафари беклар беги ва 1 нафари Амир ул-умаро, яъни бош Амир бўлган. Қолган 8 та мансаб эса саройнинг кўзга кўринган мансабдорларига берилган.

Соҳибқирон давлатни бошқаришда моддий ва маънавий рағбатлантиришдан кенг фойдаланган. Масалан: бирор қўшинни енгиб ғалабага эришганни Соҳибқирон уч нарса билан тақдирлаган. Биринчиси, туғ (байроқ), ноғора, «баҳодирлик» мартабасини инъом килган, иккинчиси, давлат кенгашларига қатнашиш ҳуқуқи, учинчиси, бирор сарҳаднинг ноиблиги берилган.

Соҳибқирон давлатни бошқаришда дин ва дин пешволарига жуда катта ҳурмат билан қаради. Ўз устозлари (пири)га алоҳида ҳурмат билан муносабатда бўлиб, уларнинг ўгитларига доимо амал қилишга ҳаракат қилган. Жумладан, Амир Темурнинг ана шундай пирларидан бири Шайх Зайниддин Абубакр Тоибодий бўлган.

Соҳибқирон салтанатни бошқаришда юқорида баён этилганлардан ташқари яна 4 нарсага амал қилишни зарур деб ҳисоблайди: кенгаш, машварат-маслаҳат билан иш кўриш, тадбиркорлик ва хушёрлик билан иш кўриб, қатъий қарорга келиш ва эҳтиётлик.

Амир Темур ўз фарзандларига, ҳукмдорларга маслаҳат тариқасида «Тузуклар»да шундай дейди: «...салтанат бошқаришда машварату маслаҳат ва тадбиркорлик билан иш юргизган, токи оқибатда надомат чекиб, пушаймон бўлмагайсан». Фикрини давом эттириб «... салтанат ишларининг бир қисми сабру тоқат билан бўлгай, яна бир қисми эса билиб-билмасликка, кўриб-кўрмасликка солиш билан битур», дейди.

Соҳибқирон давлатни бошқаришда садоқатни ҳаммадан устун қўйган, сидқидилдан фикр берган одамларни жуда ҳурмат қилган. У давлатни бошқаришда сўзида турадиган мард, тадбиркор кишиларни жуда ёқтирган ва бу тўғрида шундай дейди: «Тажрибамда кўрилганким, ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби азми қатъий, тадбиркор ва хушёр бир киши, минг-минглаб тадбирсиз лоқайд кишилардан яхшидир». Бундан кўриниб турибдики, Соҳибқирон доно, хушёр, тадбиркорларга суянган ва уларга алоҳида ҳурмат билан қараган.

Амир Темур яхши маслаҳатларга қулоқ солар ва бу тўғрида: «Ҳар вақт кенгашчилар йиғилиб, мажлис очилар экан, яхши-ёмондан, фойдазиёндан, олдимиздаги ишларни қилиш-қилмасликдан сўз очиб, улардан фикр сўрар эдим», — дейди. Амир Темур устоз — улуғ кишиларнинг маслаҳатига қулоқ солганидек, ўз қўли остида бўлган мартабали кишиларнинг раъйини қайтармас, улар кўпчилик бўлиб бир фикрни маъқуллашса уларга қулоқ соларди. Соҳибқирон салтанатида энг эътиборли кишилардан бўлган имом Абдулжабборни чақириб, Тўхтамишга сулҳни таклиф қилиш ёки урушни давом эттириш тўғрисида маслаҳат солади. Имом Соҳибқиронни сулҳга кўндиради. Соҳибқирон амирларни йиғдиради, аммо амирлар сулҳга рози бўлмайдилар. Жумладан, «Тўхтамиш эл бўлмайди», — деди Хожи Сайфиддин, Амир Жаку Барлос эса «Шунча меҳри мурувват кўргаздингиз унга, лекин барибир, кўрнамаклик қилди-ку» дейди. Юқорида келтирилгандан кўриниб турибдики, Соҳибқирон ва Абдулжаббор сулҳни таклиф қилса, Хожи Сайфиддин ва Амир Жаку уруш тарафдори бўлиб турибди. Шунда Соҳибқирон кўпчилик амирлар, юқори мансабдор кишилар фикрига эътироз билдирмай уруш бўлади, энди биз кўпчиликнинг раъйига қарши бормайдурмиз... дейди. — Фақат яна бир ўйлаб кўриш керак!» Бу келтирилган мисолдан кўриняптики, Соҳибқирон кўпчиликнинг фикрига қўшилган, улар билан ҳисоблашган. Бу эса адолатлиликнинг олий кўринишидир.

Абдузоир ЖАЛИЛОВ.

Янги шеърлар

ЖАВЛОН УРСИН ЙИГИТ-ҚИЗ

Даврада шўх ўйнасин жавлон уриб йигит-қиз,
Армони ҳеч қолмасин даврон суриб йигит-қиз.
Куёв-келин бахтини ёр-ёр айтиб куйлайлик,
Бахти кулиб очилсин турмуш қуриб йигит-қиз.
Ҳаводаги учар қуш куёв-келинни қутлар,
Жўр булбулдек сайрашсин боғда юриб йигит-қиз.
Салом билан бошланар ҳурмат ота-онага,
Саломини узмасин эрта туриб йигит-қиз.
Куёв-келин бахтини доим тилар Раҳимий,
Гулғунчадек очилсин хандон уриб йигит-қиз.

КАМТАРГА КАМОЛ, МАН-МАНГА ЗАВОЛ

Кимда йўқ шарму хаё, айлар ўзин осмонга тенг,
Ундадир кибру ҳаво, гўё эрур гулмонга тенг.
Гар салом берсанг, алик олмоқ унга келгай малол,
Ўхшатур ўзини гўё ҳазрати Луқмонга тенг.
Йўқ эрур унда фазилат одамийликдан нишон,
Бу таманно бирла келмас, ҳеч қачон инсонга тенг,
Кимда гар кибру ҳаво кўп бўлса ортиқ ҳаддидан,
Эл уни айлар тамизсиз, беибо нодонга тенг.
Яхшилар доим назокат бирла хуш одоб бўлар,
Ўхшатурмиз бу сифатда ғунчаю хандонга тенг.
Эй, Раҳимий одам эрсанг камтарин бўл эл аро,
Пуч бошоқ бўлғай қадрсиз, дон эмас сомонга тенг.

ТЎРТЛИКЛАР

Яхшилик қил яхшиларга тандаги жонинг билан,
На фақат жон, бор юракда уйғоқ имонинг билан.
Яхшилик айлаб, етарсан ҳар муроду мақсадга,
Яхшилик қил яхшиларга тоза виждонинг билан.

***

Ҳар киши меҳнат билан элда шараф-шонин топар,
Истаган ҳар муддаою дилда армонин топар.
Чин садоқат кўрсатиб, тўкса тер пешонасидин,
Тошда гул, тупроқда зар ва ширин нонин топар.

***

Бедард киши олдида дардингни изҳор айлама,
Кўзларингдан тўкиб ёш, ўзингни хор айлама.
Дил мисоли бир кўзгу, синдирмагил, асрагил,
Донога сир очилу нодонга ошкор айлама.

***

На парвоз, на либос бермас улуғлик,
Одамда бўлмаса шарму хаё жам.
На савлат, на бойлик, бермас тўлиқлик,
Камтарлик, фаросат, ақл бўлса кам.

Муҳиддин РАҲИМОВ,
Фарғона тумани Хонқиз қишлоғи.

Турфа олам

ФАРҚ БЕШ БАРОБАР

АҚШ фуқароси Салеваа Атизаное оғир вазнда кураш бўйича жаҳон чемпионидир. Вазни 262 кило бўлган бу спортчи гиламга ҳар доим Конишики номи билан чиқади. Дунёнинг манман деган курашчиларини доғда қолдирган Салеваанинг кўпдан рўёбга чиқмай юрган уйланиш орзуси бор эди. Яхши ният ярим мол, деганларидек, яқинда спортчи орзусига эришди. Токиолик маникенчи қиз Суника Шиода унга турмушга чиқишга розилик берди. Келиннинг оғирлиги бор-йўғи 57 килограмм, яъни куёвдан қарийиб беш баробар оз.

ЭНГ КУЧЛИ БУВИ

Мини Роберто хонимнинг бу йил исмига монанд — 1 метру 48 сантиметр, оғирлиги эса 50 килога етар-етмас. Лекин бундай кичик қомат 66 ёшли момога штанга кўтариш бўйича мусобақада қатнашиш ва ҳатто ғалаба қозонишга халақит бермади. 1984 йили у 40 дан юқори ёшдаги аёллар ўртасида ўтказилган Мичиган штати биринчилигида 100 килолик штангани даст кўтариб, жаҳоннинг энг кучли бувиси номини қўлга киритганди. Роберто буви 77 ёшдан ошган бўлишига қарамай ҳамон спорт билан шуғулланади.

САБРЛИ ОЛМАХОНЛАР

Сувсизликка чидашда туяга етадигани йўқ эди. Шунинг учун ҳам туялар бу борада жаҳон «рекордчи»лари ҳисобланишарди. Аммо Мексика тоғларида яшовчи олмахонлар туяларни доғда қолдириб, янги рекорд ўрнатишди. Мутахассис олимларнинг эътироф этишларича, бу олмахонлар уч ойгача сувсиз яшай олар эканлар.

БИЛАҒОНЛАР ҚИШЛОҒИ

Молдавияда Гаванос деган қишлоқ бор. Бу қишлоқ аҳлининг ажойиб бир хислати бор. Гаваннослик ҳар бир киши камида беш тилни мукаммал билади. Негаки, бу қишлоқда молдованлар, руслар, украинлар, болгарлар, грузинлар, греклар ва бошқа миллат вакиллари яшайдилар.

Рўзимуҳаммад ХОРАЗМИЙ тўплаган.

ЭЪТИБОР, МЕҲР-МУҲАББАТ ЎЗГАЧА

Истиқлол шарофати ила мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спортга эътибор ҳар қачонгидан ҳам ортмоқда. Айниқса, Вазирлар Маҳкамасининг республикамизда футболни янада ривожлантиришга оид белгилаган чора-тадбирлари жойларда қизғин қувватланаётгани таҳсинга лойиқдир.

Бу борада Наманган вилоятида амалга оширилаётган ишлар билан яқиндан танишилса, «Навбаҳор» олий табақа жамоалари ўртасида бежиз карвонбошилик қилмаётганига гувоҳ бўласиз. Лекин вилоят раҳбарлари, спортга мутасадди ташкилотлар, барча районлар ҳокимлари, корхона ва хўжаликлар етакчилари, шунчаки футбол фидойилари эришилган натижалардан қаноатланишни хаёлларига ҳам келтиришаётгани йўқ. Аксинча, бу ўйинни янада оммалаштириш, унинг муттасил ривожланиши учун пухта замин ҳозирлаш юзасидан янгидан-янги имкониятлар излашмоқда.

Шунинг учун ҳам республика Футбол федерацияси Наманганда истиқлолнинг беш йиллиги ҳамда буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлаб «Футбол ҳафталиги»ни ўтказишни таклиф этганида бу тадбир сўзсиз маъқулланди. Вилоят ҳокими Б.Рапиғалиев шу муносабат билан махсус қарор қабул қилиб, барча тадбирларни ташкилий қўмита зиммасига юклади. Эътироф қилиш керакки, ташкилий қўмита ҳамжиҳатлик билан фаолият кўргазиб, «Республика футбол ҳафталиги» юксак савияда ўтишини таъминлаб, вилоятда спортнинг бу турига муносабатда ўзгача меҳр-муҳаббат устивор эканлигини яна бир карра тасдиқлади.

Энди бевосита «Футбол ҳафталиги» доирасида бўлиб ўтган тадбирлар тўғрисида. Чустда 1982-83 йилларда туғилган ўсмирлар республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси, давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси ҳамда Узбекистон футбол федерациясининг «Маҳалла» соврини учун турнир бўлиб ўтди. Унда олти вилоятдан командалар иштирок этиб, пировард-натижада мезбонлар ғолиб чиқишди. Иккинчи ўрин жиззахликларга насиб этган бўлса, хоразмлик ўсмирлар учинчи ўринга кўтарилишди.

Мусобақа ташкилотчилари Чустда қатнашчилар ва меҳмонлар учун барча шарт-шароитни яратишди, шу мақсадда махсус маданий дастур тузилиб, шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари, тоғ бағрига саёҳатлар уюштирилди. Бундан ташқари ҳар бир командага ҳомийлар бириктирилган бўлиб, улар оталиқдаги ёш футболчиларга бор меҳр-мурувватини намойиш этишди. Ғолиб ва совриндорларга аталган қимматбаҳо совғалар ҳам мусобақа қатнашчиларининг бир умр эсларидан чиқмаслигига, Чуст шаҳар ҳокими Муҳаммадрауф Бобожонов ва ҳомийлар — 57-автокорхона, нон комбинати ва «Барион» заводи раҳбарларининг ҳиммати, меҳмондўстлиги мусобақаларнинг кўркига кўрк қўшганига шубҳа йўқ.

Меҳмоннавозликда уйчиликлар ҳам чустликлардан қолишмасликларини исботлашди. Айниқса, 1979 йили авиация ҳалокати туфайли ҳаётдан кўз юмган марҳум пахтакорчилар ота-оналари, яқин қариндошлари, радио, телевидение, матбуот вакиллари тушган автобуснинг шаҳарга кираверишда нон-туз билан, ўйингоҳда эса олқишлар билан кутиб олинганлиги, шаҳар стадионида марҳум пахтакорчиларга атаб махсус хиёбон ташкил этилганлиги ва бошқа кўплаб тадбирлар туманда футболга эътибор, меҳр-муҳаббат қай даражада юқори эканлигидан далолатдир.

«Пахтакор-79» хотирасига бағишлаб бу ерда ўтказилган халқаро турнирда олий табақада тўп сураётган МҲСК жамоаси ўринбосарлари — «Ватанпарвар» ёш футболчилари зафар қучишди. Зарафшоннинг «Прогресс» командаси ўринбосарлари иккинчи ўринни эгаллашди. Уйчининг «Хотира-79» жамоаси эса учинчи бўлди.

Шу ўринда мезбонлар командасига тўхталиб ўтишимиз жоиз. Бу жамоани тузишга бир пайтлар 35-мактаб ўқитувчиси Мамадали Мўминов бош-қош бўлган эди. Мана энди уйчилик ёш футболчилар олий ва биринчи табақада тўп сураётган кучли командаларнинг ўринбосарлари билан бемалол беллаша оладиган даражага етибди. Вақти келиб уйчилик чарм тўп усталаридан иборат жамоа мамлакатимиз биринчи ва олий лига мусобақаларида баҳс юритишга эришса ажабмас. Районда футболга эътиборнинг кучли эканлиги ҳам айнан шундан долалат бермоқда.

— Аслида биз ўтган йили районимизда «Пахтакор-79» хотира турнирини ўтказмоқчи эдик, — дейди туман ҳокими Турсунпулат Мирзамаҳмудов. — Лекин биздан олдинроқ бошқа талабгорлар ариза бериб қўйишган экан. Мана энди орзуимиз ушалди. Республикамиз, вилоятимиз раҳбарларининг футболни ривожлантиришга оид кўрсатмалари, районимиз аҳлининг ушбу ўйинга чексиз меҳр-муҳаббатини инобатга олиб яна кўплаб тадбирлар белгилаганмиз. Эртами-кеч улар кутилган самарани беришига қатъий ишонамиз!..

Собиқ пахтакорчи Акмал Азизхўжаев эса дил изҳорини шундай ифода этди:

— Наманганликларнинг футбол мусобақаларида етакчилардан бири бўлишларига қарамай, спортнинг бу турини ривожлантиришга эътиборни янада кучайтираётганликлари таҳсинга лойиқ. Қанийди, барча вилоятларда бу ўйин доимо диққат марказида турса!

Марҳум Владимир Федоровнинг отаси Иван Васильевич ҳаяжонини яшира олмади:

— «Пахтакор-79» хотирасига бағишланган кўп турнирларга ташриф буюрганман. Ҳамма жойда бизни ниҳоят илиқ, самимий қабул қилишган. Лекин ҳурмат эҳтиром, иззат-икромда наманганликлар барчадан ўзиб кетишди. Футболда ҳам улар доимо мана шундай пешқадам бўлишларини истайман!

Узбекистон футбол федерациясининг етакчи мутахассиси Ахбор ака Имомхўжаев шундай деди:

— Мустақиллик қўлга киритилганидан сўнг республикамиз раҳбарияти, биринчи навбатда Президентимизнинг жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга кўрсатаётган ғамхўрликлари туфайли футболимиз ҳам шундай чуқур илдиз отмоқдаки, от ўрнини той басар деганларидек, яқин келажакда 60-70-йиллардаги «Пахтакор»га монанд, эҳтимолки ундан ҳам маҳоратли ўнлаб командалар пайдо бўлиши ва Ўзбекистон деган тенгсиз диёрнинг довруғини оламга ёйишга муносиб ҳисса қўшиши аниқ. Лекин бу ўз-ўзидан бўлмайди. Бунинг учун ҳали кўплаб тадбирларни амалга оширишимиз керак. Наманганда ўтган футбол ҳафталиги мана шу эзгу йўлдаги дастлабки қадамлардан биридир.

Ш.АЛЛАМОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Суратларда:1. Ҳалок бўлган пахтакорчиларнинг ота-она, ёру-биродарлари.2. Ўзбек футболининг бўлғуси юлдузлари.

П. АКБАРОВ олган суратлар.

Ҳар тўғрида

Дунё турли-туман тилсимотлару жумбоқларга тўла. Уларга боқиб ҳар лаҳзада ҳайратланасан киши. Лондондаги бир қиролнинг ботаника боғида фиръавн Тутанхамон мақбарасидан топилган уруғ сақланади. Мутахассис олимлар бунинг сирини ўрганишиб шундай хулосага келишган.

Маълум бўлишича,

ЭРАДАН АВВАЛГИ ТОПИЛМА

фиръаваннинг XVIIIавлоди-фиръавн Тутанҳамон эрамизга қадар 1400-1392 йилларда яшаган бўлиб, уни вафот этгандан сўнг, турли хил емишлар ва уруғлар тўлдирилган 116 та хум билан бирга дафн қилдишган. Хумларда 25 хил сабзавот ва ўсимликларнинг уруғи бўлган. Булар эса ўз навбатида кўҳна мисрликлар дастурхонини қандай неъматлар безаганидан далолат беради.

Топилмадаги уруғ салмоғи атиги икки килограммни ташкил этса-да, қизиқарли томони шундаки, унинг ёши айни дамда 3 минг 300 йилдан ошиб кетган.

«ШИФОКОР» ХИЗМАТДА

«Чортоқ» сиҳатгоҳида кундалик муолажадан ташқари маданий-маърифий ишлар ҳам яхши йўлга қўйилган. Маданият саройи қошидаги «Шифокор» бадиий ҳаваскорлик тўгараги аъзоларининг чиқишларини даволанувчилар сабрсизлик билан кутишади.

Акбарали Холмирзаев бадиий раҳбар бўлган даста аъзолари 15 кишидан иборат. Турли касб эгаларидан ташкил топган бу жамоа репертуаридан она диёр, меҳнат, дўстлик ҳақида лапарлар, алла, қадимий қўшиқлар, жозибали рақслар ўрин олган. Шифокор санъаткорлар вилоят, туман кўрик-танловларида, байрам тадбирларида ҳам фаол иштирок этиб, томошабинлар ҳурматини қозонишган.

Тиббий масканда беморлар учун ҳафтада икки марта бепул томоша намойиш этиш одат тусига айланган. Ҳар куни кечқурун маданият саройи ёнидаги очиқ майдонда оммавий сайил уюштирилади. Унда даволанувчилар рақсга тушиб, кўнгилларини ёзишади. Айниқса, бу борада даста аъзоларидан Салтанатхон Тавбоева, Барнохон Эргашева, Муҳаббатхон Султонова, Гавҳархон Бадагиева, Фарходжон Содиқов, Музаффар Абдуллаевлар томонидан ижро этиладиган куй ва қўшиқлар, жозибали рақслар томошабинларда катта таассурот қолдирмоқда.

— Бадиий жамоамиз аъзолари Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига ҳам пухта тайёргарлик кўришаяпти. — дейди маданият саройи мудири Шарипжон Усмонов. — Тез-тез Фарғона, Наманган, Андижон, Марғилон, Шоҳимардон шаҳарларига ҳам саёҳатлар уюштирилаяпти. Яқинда тиббий масканимизга таниқли кулги усталари Эргаш Каримов, Обид Асамовлар ташриф буюриб, даволанувчиларни хушнуд этишди.

Эркин ТЎЛАГАНОВ.
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ХЎЖАЛИК, КОРХОНА, ТАШКИЛОТЛАР ҲИСОБЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси томонидан муомалага чиқарилган қуйидаги:
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0008438, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0000039, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — В 0017682, қиймати — 100000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — В 0017681, қиймати — 100000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — А 0006909, қиймати — 25000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0004147, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0004043, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0006184, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — В 0000132, қиймати — 100000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — Б 0005025, қиймати — 50000 сўмлик;
— серияси ПС—002, тартиб рақами — А 0015676, қиймати — 25000 сўмлик;
Векселлар йўқолганлиги муносабати билан муомаладан тўхтатилади.

Тошкент шаҳар Шайҳонтоҳур туманидаги «Якубия» фирмаси тугатилади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Тошкент шаҳар Акмал Икромов туманидаги «Корона-Диана» масъулияти чекланган жамият тугатилади. Даъволар эълон босилган кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Тошкент шаҳар Чилонзор туманидаги «Давеас» фирмаси тугатилади. Даъволар эълон босилган кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ
Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат—ширкат қўмитаси
«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32
ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0494, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.